

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه (۱۰) آبانماه ۱۳۴۹

فهرست مطالب :

- ۱- بیانات قبل از دستور- آقایان: مهندس صائبی
صدری کیوان - ماهیار - خانم جهانبانی - ادیب
سمیعی - سرتیپ پور .
- ۲- تصویب صورت جلسه .
- ۳- تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای دکتر
زاهدی معاون وزارت علوم و آموزش عالی .
- ۴- تقدیم دو فقره صورت دیون بوسیله آقای
قوام صدری معاون وزارت دارائی .
- ۵- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون
دادگستری راجع به لایحه اصلاح قانون حفظ امنیت
اجتماعی و ارسال به مجلس سنا .
- ۶- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون
دارائی راجع به لایحه جمع آوری و فروش کالای ممنوع
و غیر مجاز و ارسال به مجلس سنا .
- ۷- طرح گزارش شور اول کمیسیون کار و
امور اجتماعی راجع به لایحه واگذاری قسمتی از
مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی به انجمن
ملی حمایت کودکان و سازمان ملی رفاه خانواده .
- ۸- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون
دادگستری راجع به لایحه اصلاح بعضی از مواد قانون
آئین دادرسی مدنی و ارسال مجدد به مجلس سنا .
- ۹- طرح گزارش شور اول کمیسیون دارائی
راجع به لایحه منع احداث بنا و ساختمان در طرفین
خطوط موتور متال گاز .
- ۱۰- قرائت اسامی اعضاء و هیئت رئیسه کمیسیون
خاص رسیدگی به لایحه نظام صنفی .
- ۱۱- اعلام وصول و قرائت دونا مه رسیده از
دولت در اجرای قانون نحوه خرید ماشین آلات .
- ۱۲- ختم جلسه .

مجلس ساعت نه و چهل و پنج دقیقه صبح برباست آقای دکتر جو اد سعید (نایب رئیس) تشکیل گردید

سفید و مظهر ملیت و شهریار فاضل و داد گستر و توانا در روز
چهارم آبان ماه قدم بعرضه گیتی گذاشته اند که از روز
تولد منشأخیر و برکت برای مردم ایران بوده و میباشند
(صحیح است) .

دیروز نهم آبان مصادف با خجسته روز میلاد فرخنده
والاحضرت همایون رضا پهلوی ولیعهد محبوب ملت
ایران میباشد یازده سال قبل در چنین روزی باشنیدن خبر
تولد والاحضرت همایون تمام ایران یکپارچه غرق نور
و هیجان و شادی شد و چشم دلمت ایران روشن گردید.
اینک که والاحضرت محبوب یازدهمین سال زندگی

- ۱- بیانات قبل از دستور- آقایان: مهندس صائبی -
صدری کیوان - ماهیار - خانم جهانبانی -
ادیب سمیعی - سرتیپ پور
نایب رئیس - نطق های قبل از دستور را شروع
میکنیم آقای مهندس صائبی تشریف بیاورید .
- مهندس صائبی - با اجازه مقام معظم ریاست و
نمایندگان محترم .
ماه آبان برای هر ایرانی ماه فرخنده و مبارکی
است (صحیح است) چه در این ماه خدای بزرگ مواهب
بیشماری بما ایرانیها عنایت فرموده اند .
وجود مبارک شاهنشاه آریا مهر پرچمدار انقلاب

پرافتخار خویش را می گذرانند همه مردم ایران عرف سرور و نشاط و شادی هستند و خدای بزرگت را سپاسگزارند (صحیح است) اینجانب از طرف خود و عموم مردم شاه دوست و وطن پرست ایران و فرائد کسین پارلمانی ایران نوین و کلیه نمایندگان محترم این روز فرخنده و سعید میلاد مسعود و الاحضرت و تبعید محبوب ایران را به پیشگاه با عظمت شهریار دادگستر شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت فرح پهلوی شهبانوی نیکو کار و خاندان جلیل سلطنت و ملت شریف ایران صمیمانه تبریک عرض نموده و از خداوند بزرگه طول عمر و سلامت و پیروزیهای روز افزون برای نور دیده مردم ایران و خاندان جلیل سلطنت پهلوی مسئلت داشته و آرزو مندیم که سالهای بیشمار ملت ایران را از اندیشه های تابناک شاهنشاه آریامهر برخوردار فرمایند (صحیح است)

موضوعی که لازم دانستم باستحضار مجلس محترم برسانم تشریف فرمائی اعلیحضرتین بدانگاه ملی میباشد ساعت ۳ بعد از ظهر روز پنجشنبه هفتم آبان ماه شاهنشاه فرهنگ پرور و شهبانوی محبوب در میان پرشورترین احساسات شاهدوستی و وطن پرستی دانشجویان و استادان و کارکنان دانشگاه ملی و حاضرین به محوطه دانشگاه نزول اجلال فرموده و در جشن آغاز سال تحصیلی شرکت فرمودند. شاهنشاه بزرگوار ما مبارک آفت و مهر بانی که خاص خودشان است استادان و دانشجویان را مورد تفقد قرار داده و رضایت خاطر حضرت ملوکانه از طرز کار دانشگاه بمسئولان ابلاغ فرمودند علاقه مفروضه در دانشمندان ایران به تعمیم و توسعه تعلیمات عالیّه موجب گسترش و بهبود کمی و کیفی دانشگاه های کشور شده و از این لحاظ موجب نهایت سربلندی است (صحیح است)

باکمال افتخار در اثر رهبریهای خردمندانه شهریار توانا کشور ایران دارای آنچنان ثبات و استقلال سیاسی و اقتصادی و بحمدالله امنیت کامل میباشد که هر روز انقلاب سفید شاه و ملت شکوفان تر شده و از برکت سلطنت سلسله جلیل پهلوی هر روز شاهد و ناظر انجام و بهره برداری طرحهای عظیمی در گوشه و کنار کشور می باشیم (صحیح است)

این اثرات ثمربخش و هزاران اقدام انسانی دیگر ثمره اندیشه تابناک و کوشش و فعالیت شهرداری است که

جز صلح و صفا و آسایش و رفاه برای مردم کشورش و حتی مردم گیتی انگیزه دیگری ندارند (صحیح است) افتتاح مرکز انتقال نیروی برق سد محمد رضا شاه پهلوی که برق حاصله از آن و سایر سدهارا بمرکز صنعتی استانهای کشور و هم چنین پرستوها میرساند و چراغ خانه هزاران روستائی را در کشور امروز باهمت والای شهریار دادگستر روشن ساخته و میسازد (صحیح است) احداث سد شاه عباس کبیر و طرح عظیم شاه لوله گاز سراسری ایران که در هفته قبل افتتاح گردید همه این اقدامات ثمربخش افراد مملکت را قلباً خوشحال و شکرگزار نموده و آماده برای کار و فعالیت بیشتری مینماید (صحیح است) و افتخار می کنند در عصری زندگی می کنند که کشور باستانی ایران بهمت والای رهبر انقلاب سفید در رشته های مختلف مدارج تازه و حیرت انگیزی از ترقی و پیشرفت را طی میکند بطوریکه چهره کشور در این چند سال اخیر بکلی عوض شده است (صحیح است) آثاری که در دوران سلطنت پرافتخار اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی شاهنشاه آریامهر بوجود آمده تا دنیا باقی است جاوید خواهد ماند (صحیح است) این آثار بسیار ارزنده و طرحهای عظیم که در بالا بردن سطح زندگی مردم ایران بسیار مؤثر و مفید است از ثمرات انقلاب سفید شاه و مردم بوده و بارهبری مدبرانه و نظارت عالیّه و مستمر ملوکانه بوجود آمده است و دولت خدمتگزار حزبی جناب آقای هویدا توانسته است مجری صدیقی برای اجرای اوامر ملوکانه باشد (صحیح است)

نمایندگان محترم بخوبی استحضار دارند که اندیشه تابناک شاهنشاه آریامهر در راه مبارزه پرثمر و درخشانی که سپاهیان انقلاب سفید ایران بر علیه جهل و بی سوادی و مرض و فقر داشته ابتکار تشکیل لژیون خدمتگزاران بشر را در يك سطح جهانی بدنیا ارائه فرمودند این پیشنهاد شاهانه مورد تأیید کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل قرار گرفته و هم اکنون در بیست و پنجمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد

مطرح است و تردیدی نیست که به تصویب نهائی خواهد رسید (صحیح است)

بفرمان شاهنشاه آریامهر باکمال خوشوقتی خدمات لژیون خدمتگزاران بشر آغاز شد. در مراسم باشکوهی که عصر یکشنبه هفته گذشته با حضور عده ای از شخصیت های داخلی و خارجی در دربار شاهنشاهی انجام شد جناب آقای علم وزیر محترم دربار شاهنشاهی که از خدمتگزاران صدیق شاهنشاه میباشد خدمات اولین گروه لژیون خدمتگزاران بشر را که عازم جنوب کشور بودند اعلام داشتند بر اساس طرح مزبور بیست تن از اعضای داوطلب لژیون در دو گروه درمانی و بهداشتی و مطالعاتی برای اجرای هدفهای عالی لژیون رهسپار دهستان جم و ریز شدند که باعث سربلندی و افتخار هر ایرانی است (صحیح است) در خاتمه باستحضار میرسانم که در روز فرخنده و سعید چهارم آبان ماه تلفن خودکار ملایر بنام نامی شاهنشاه آریامهر افتتاح گردید و یکی از خواسته های اهالی شاهدوست ملایر با توجه مخصوص جناب آقای نخست وزیر و مقامات محترم وزارت پست و تلگراف و شرکت سهامی تلفن ایران و مخصوصاً جناب آقای وزیر محترم پست و تلگراف انجام شد که باعث کمال تشکر و سپاسگزاری است (احسن - احسن) از توجهی که برای ضم فرمودید سپاسگزارم و بقیه وقت را به آقای صدری کیوان میدهم.

نایب رئیس - آقای صدری کیوان تشریف بیاورید.

صدری کیوان - بنام خداوند توانا - با اجازه مقام معظم ریاست و نمایندگان محترم.

ماه آبان برای ملت و مملکت ایران از چند نظر شکوهمند، خجسته و همایون است زیرا از یکطرف در چهارم آبان ۱۲۹۸ شمسی یعنی روزی که در میان روزهای شادی آفرین تاریخ معاصر و بزرگیها و خصوصیات منحصر بفردی دارد ستاره درخشانی در آسمان مجد و عظمت شاهنشاهی گراقتدر ایران بدرخشیدگی هر چه تمامتر طالع و لامع گردید (صحیح است) این کوکب فروزان که بحق و بدیه الهی برای حفظ و حراست این سرزمین کهن و احیاء عظمت های باستانی آن میباشد (صحیح است) و وجود مقدس محمد رضا شاه آریامهر شاهنشاه ملت نواز مددگزار پرور افتخار آفرین ما است که در سایه برکات و ثمرات و مواهب و مزایای دوران سلطنت پرافتخارش مملکت ما بآن درجه

از مجد و عظمت او جلال رسیده که در همه ی دوران های گذشته نظیر آن دیده نشده است (صحیح است) زادروزش بر ملت ایران مبارک باد و سایه بلند پایه اش سالهای سال بر سر ایران و ایرانی گسترده (اتشاءالله) از سوی دیگر در نهم آبان ماه ۱۳۳۹ خداوند منان پس از سالها انتظار آرزوی ذریه مارا بر آورد و دل های آکنده از امید و چشمان مشتاق ملت ایران را بزیارت جمال بیهوش و الاحضرت و الاتباع ولایتعهد عظمی رضا پهلوی نور چشم و میوه دل ایرانیان شاد و روشن ساخت بهمین مناسبت همه ساله ملت ایران بشکرانه نعمت وجودی ولیعهد عزیز ایران جشن زادروز معظم له را باشکوه هر چه تمام تر برپا میدارد و دعای خیر خود را بدرقه راه ولیعهد بر میزند ایران میسازد (صحیح است) در اینجانبند با افتخار و سربلندی فراوان عالی ترین درووها و شایسته ترین تریکات را بمناسبت میلاد باسعادت ولایتعهد عظمی به پیشگاه شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانوی محبوب تقدیم داشته سلامت ذات اقدس ولیعهد گرامی را زیر سایه بلند پایه اعلیحضرتین از درگاه احدیت مسئلت دارد (صحیح است - احسن)

دومین مطلبی که لازم است بعرض نمایندگان محترم برسد اینست که طبق اخبار واصله چند روز است خبر بهجت اثری آنچنان شور و شوق و نشاط و شادمانی در سرتاسر خوزستان برانگیخته که حتی بر آن تصور نیست. این خبر بهجت اثر تشریف فرمائی شاهنشاه آریامهر بخوزستان و افتتاح بزرگترین واحد پتروشیمی ایران است. بدین مناسبت از هم اکنون عموم خوزستانیان خود را آماده میکنند تا هنگام نزول اجلال موکب مبارک همایونی مانند همیشه عالی ترین احساسات شاهدوستی و وطن پرستی را بروز دهند و با شکوه تمام مقدم مبارک پدر تاجدار خود را گرامی دارند. همکاران عزیز ما خوزستانیان با افتخار و سربلندی فراوان از شاهنشاهی تجلیل بعمل می آوریم که از او ان سلطنت پرافتخارش تاکنون آتی از فکر آسایش آحاد و افراد ملت فارغ نبوده و کلیه اوقات شریفشان مصروف فراهم کردن سعادت و سلامت و رفاهیت ملت ایران شده و میشود (صحیح است) ما خوزستانیان از رهبر اندیشمندی تجلیل بعمل می آوریم که وجود مقدس همواره برای ملت و مملکت ایران منشاء خیر و برکت و بهر روزی

وسعدت و سلامت و مزید حیثیت بین المللی بوده و میباشد (صحیح است).

ما خوزستانیان از پیشوای عالیقدری تجلیل بعمل میآوریم (مهندس ارفع - جناب آقای کیوان خواهش میکنم از جانب همه ملت ایران بفرمائید) با امتنان حضورتان عرض میکنم که عرایضم از جانب همه ملت ایران و مبین و مترجم احساسات ملی است منتهی چون شاهنشاه آریامهر بخوزستان تشریف فرما می شوند احساسات خوزستانیان را عرض میکنم (ایلخانی پور - از جانب همه ملت ایران بفرمائید) که در سایه رهبری های حکیمانه اش امروز در مملکت عزیز ما آنچنان امنیت بی نظیری حکمفرما است که علاوه بر بکار افتادن کلیه سرمایه های داخلی و موجدات جلب سرمایه های خارجی هم فراهم گردیده است (صحیح است) ما از رهبر عالیقدری تجلیل بعمل میآوریم که در سایه تلاشهای مجدانه اش امروز مملکت ما از چنان ثبات سیاسی و استقلال اقتصادی برخوردار است که موجبات اعجاب همه جهانیان را فراهم ساخته است (صحیح است) جا دارد از زبان دل همه ایرانیان عرض کنم شاهنشاه! کتاب فضل تو را آب بحر کافی نیست - که ترکند سر انگشت و صفحه بشمارند. (احسن است) در اینجا بنوبه خود و به نیابت از طرف قاضیه خوزستانیان بخاکهای مبارک همایونی عرض می کنم شاهنشاه قلوب همه ی ما خوزستانیان مانند دل های همه ی هموطنان مملو از عشق شاهنشاه معظم و سرهای ما پر شور از عشق بوطن است و که برترین فدیهای که حاضر به نثار آن در راه حفظ حدود و ثغور مملکت و عظمت شاهنشاهی گرانقدر ایران هستیم قطرات خونی است که در عروق و شریانهای ماجربان دارد (صحیح است).

سومین مطلبی که باید عرض همکاران گرامی برسانم اینست که طرحهای عظیم و ثمر بخشی که پشت سر هم بدست مبارک قائد توانای ایران گشایش میباید و با افتتاح هر طرح در های خیر و برکت بروی ملت خوشبخت و سعادت مند ایران گشوده می شود از قبیل سد شاه عباس کبیر، انتقال نیروی برق سد محمد زشاه، طرح عظیم لوله گاز سرتاسری ایران و واحد بزرگ پتروشیمی که قریباً گشایش

میباید همه و همه بهترین نمودار و نمایانگر اقتصاد سالم، اقتصاد پیشرفته و هدایت صحیح توسعه اقتصادی و اجتماعی ما است که بنده امروز برای ثبت در تاریخ اشاره مختصری به نحوه هدایت توسعه اقتصادی ایران مینمایم.

چنانچه بایک دید کاملاً علمی بمسأله توسعه اقتصادی ایران بنگریم باین نتیجه میرسیم که پس از سال ۱۳۳۲ و مخصوصاً بعد از انقلاب مقدس اجتماعی ایران دولتهای ما تحت تعالیم شاهنشاه آریامهر در طریق توسعه اقتصادی ایران همواره در جستجوی راه حل های اصیل ملی، راه حل های منطبق با امکانات و مقتضیات و نهادها و سنت های ایرانی بوده و آنچنان توسعه اقتصادی ایران را هدایت کرده اند که امروز بجرأت میتوانیم ادعا کنیم که توسعه اقتصادی مملکت ما هم «ملی» است هم «جامع» است و هم «مترقی» (صحیح است، احسن است).

برای اثبات ملی بودن توسعه اقتصادی ایران کافی است اشاره ای باصلاحات ارضی و پیکار بایسوادى بنمائیم موفقیت اجرای برنامه های ثمر بخش و دنیا پسند اصلاحات ارضی که در کشور ما بر اساس بنیادهای زراعی ایران طرح ریزی شده گذشته از اینکه مانع اصلی بسط و توسعه ایران یعنی رژیم منحوس ارباب و رعیتی را از بین برد از نظر علمی نشان داد که در مسائل توسعه اقتصادی باید راه حل های ملی را بکار برد و همین حکم در مورد روشهایی که بعد از ششم بهمن ۱۳۴۱ در کشور ما در زمینه پیکار بایسوادى و تعمیم بهداشت در روستاها اتخاذ شده جاری است. (صحیح است).

دومین خصیصه ارزنده توسعه اقتصادی ما این است که توسعه اقتصادی ایران جامع و هم آهنگ است زیرا هم اکنون در کشور ما به جنبه های توسعه کشاورزی و توسعه صنعتی و تأمین نیروی انسانی بموازات هم اقدام شده و میشود (صحیح است).

در مورد مترقی بودن توسعه اقتصادی باید عرض کنم که دولت خدمتگزار هویدا تحت تعالیم حکیمانه شاهنشاه آریامهر برای برقراری جنبه مترقی بودن توسعه اقتصادی از هیچ کوششی فروگذار نکرده است و برای مثال توجه فزون از حد دولت به برنامه های رفاه اجتماعی از قبیل نوسازی

تجهیزها و روستاها، تأمین مسکن، گسترش فرهنگ و هنرهای زیبا، اشاعه معارف و علوم و تعمیم بیمه های اجتماعی نموداری از مترقی بودن توسعه اقتصادی ایران است (صحیح است) همچنین تلاش دولت برای استفاده از آخرین و جدیدترین روشهای جهانی مخصوصاً در زمینه توسعه صنعتی دلیل دیگری بر مترقی بودن توسعه اقتصادی ایران است بالاخره در این زمینه میتوان کوشش های دولت را جهت برقراری سیاست منطقی توزیع درآمدها، تأمین ثبات نسبی قیمت ها و تضمین ارزش واحد پول ملی را که با موفقیت چشم گیر ادامه دارد بعنوان دلائل زنده دیگری عرضه کرد امیدوارم خداوند منان بدولت خدمتگزار هویدا و بعموم آحاد و افراد ملت ایران توفیق عنایت فرماید (انشاء الله) ما با اجرای نیات خیر شاهنشاه محبوب خود بیش از پیش بسوی آینده روشن گام برداریم آخرین مطالب امروز بنده مربوط به بیانات مؤثر و رسای جناب آقای هویدا نخست وزیر گرامی ایران درباره آرایش و پیرایش زبان فارسی است. بنده فرمایشات ایشان را هشدارى با فزاید که تنها برای فضل فروشی یا بعلت زدگی کلمات و ترکیبات نامأنوس را وارد زبان ما میسازند میدانم که امیدوارم این افراد از این پس با وارد کردن واژه های بیگانه و ترکیبات نامأنوس در زبان فارسی بساحت مقدس استقلال زبان ملی چندین هزار ساله مانحطی ننمایند. همکاران گرامی بزم اینجانب امروز بر همه ملت ایران بخصوص بر گویندگان و سخنرانان و سخنرانان و نویسندگان و روزنامه نگاران فرض و واجب است که دست بدست هم دهیم و تا سرحد امکان از ورود واژه های بیگانه بزبان فارسی جلوگیری کنیم (صحیح است) و البته منظور بنده این نیست که بهیچ عنوان نباید از واژه های خارجی استفاده کنیم زیرا توسعه علوم و فنون و صنعت در ایران گاهی ورود یک واژه بیگانه را اجتناب ناپذیر مینماید اما این واژه سازی و واژه آوری باید تحت قاعده و ضابطه صحیحی باشد و تنها بوسیله زبان شناسان و اشخاص صلاحیت دار با اهلیت انجام پذیرد و تا زمانی که برای اصطلاحات علمی میتوانیم از گویش های زبان فارسی استفاده کنیم حق وارد کردن واژه بیگانه را نداریم (صحیح است) مثلاً چنانچه بجای ترکیب دور

نایب رئیس - آقای ماهیار تشریف بیاورید.

ماهیار - مقام معظم ریاست، همکاران ارجمند.

امروز روز سعید و فرخنده است. اول ماه مبارک

رمضان، دهم آبان، ماه آبان ماه جشن و سرور ملت ایران است مفتخرم از طرف خود و اهالی شاهدوست آستارا ولادت باسعادت اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر رهبر خردمند و محبوب و داد گستر و میلاد مسعود الاحضرت همایون ولایتعهد نور چشم ملت ایران و همچنین میلاد مسعود والاحضرت اشرف پهلوی و والاحضرت شمس پهلوی و والاحضرت شهنواز پهلوی را به پیشگاه مبارکشان و همکاران عزیز نمایندگان ملت ایران صمیمانه تبریک عرض نمایم (احسن است) خدای بزرگ وجود مبارک رهبر عالیقدر ما را که متضمن خیر و برکت و رفاه و آسایش و سعادت و سلامت و سرفرازی کشور است در بر تو عتایات و توجهات ازلی و ابدی خود حفظ فرماید و روز بروز بر قدرت و شوکت و جلال و سعادتش بیفزاید (انشاء الله). همکاران گرامی، نمایندگان ارجمند ملت، روز ششم آبان امسال برای ملت ایران و اتحاد جماهیر شوروی

روزی تاریخی و فراموش نشدنی و برای اهالی آستارا توأم با افتخار و سرفرازی محسوب میشود چه شاید لوله گاز که از بزرگترین خطوط لوله گاز جهانی است با حضور شاهنشاه آریامهر رهبر عالیقدر ملت ایران و حضرت بیگلاری پادگورنی صدر هیأت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی در میان غریب شادی و احساسات پاک و فریادهای زنده پادشاه و پابنده پاد ایران و وجوه طبقات شهرستانهای گیلانی مراسم باشکوهی در بندر آستارا افتتاح گردید. شهر مرزی آستارا و اهالی شاهدوست و مین برست آن از هفته های قبل خود را برای استقبال از رهبر عالیقدر و محبوب خود و مهمان گرانقدر معظمه آماده کرده بودند و غرق شور و سرور و هیجان بودند. جرد و کلان و پیرو جوان از شادی و از عظمت این روز تاریخی و از افتخاری که نصیبشان میشد سرازین می شناختند اهالی بنحو شایسته ای خود را آماده استقبال ساخته بودند. خیابانها و کوچه ها بطرز باشکوهی آراسته و چراغانی شده بود شعارهای خیر مقدم و جشنی و سپاسگزاری احزاب و فرهنگیان و دانش آموزان و طبقات مختلف که نمودار و مبین احساسات پاک آنان نسبت بر رهبر خردمند و محبوب ایران بود در فضای خیابانها تجلی و خودنمایی

میکرد (صحیح است) همه در تکاپو بودند و در نزدیک شهر و خانه و کاشانه خویش بر یکدیگر سبقت می جستند تا باندازه وسیع خویش از شاهنشاه محبوب و مهمان گرانقدر شان استقبال و پذیرائی نموده باشند (صحیح است).

شمال مبارک شاهنشاه چون خورشید در میان زیورها و چون گوهری تابانک بر تارک مجالس و محافل در پیشاپیش صفوف دانش آموزان و جوانان میدرخشید و نور افشانی میکرد پرچم های دو کشور ایران و اتحاد جماهیر شوروی که نشانه دوستی و حسن همجواری و همکاری فنی و اقتصادی بودند در خیابانها و در دست دانش آموزان در اهتزاز بود (صحیح است) اهالی شهر و وجوه طبقات شهرستانهای گیلان و نمایندگان انجمن های شهر و شهرستانها و نمایندگان مردم گیلان در مجلس شورای ملی و سنا هنگامی که رهبران عالیقدر دو کشور ایران و اتحاد جماهیر شوروی را در میان خود یافتند و بزرگوارشان نائل شدند ابراز

احساسات شدیدی نسبت بشاهنشاه محبوب خود و مهمان عالیقدر شان بعمل آوردند دسته های گل که نمایشگر قلبی آکنده از مهر شاه و مین و دلی بر عطفه و باصفای بود نشان قدیم مبارک شاهنشاه محبوب و مهمان جلیل القدر شان گردید در حالیکه زبان حالشان گویای این بیت بود

من چه در پای تو ریزم که بسند تو بود
سرو جان را نتوان گفتم که مقداری هست (احسن)
همانطوریکه شاهنشاه در فرمایشات خودشان فرمودند طبیعت نیز در جشن و سرور و دولت شرکت کرده بود و هوای بسیار لطیف و مطلوب و مطبوعی در این روز تاریخی بوجود آورده بود که در شهرستانهای گیلان خصوصاً در بندر آستارا آنهم در ششم آبان بیسابقه بود. روز ۶ آبان امسال که شاه لوله گاز ایران و شوروی بوسیله رهبران عالیقدر دو کشور افتتاح گردید از رویداد های تاریخی و پراهمیت کشور محسوب میشود و تاریخ باخطوط زرین و درخشان آنرا ثبت خواهد کرد و تا تأثیر بسزائی در حسن روابط همجواری و اقتصادی دو کشور خواهد داشت. گرچه مشخصات و برنامه مفصل ساختمانی طرح شاه لوله گاز راهمکاران ارجمند در روزنامه ها و مجلات دیده و از رادیو و تلویزیونها شنیده اند و وظیفه دارم مشخصات آنرا بطور مجمل باستحضار ساحت مقدس مجلس شورای ملی برسانم.

مرحله اول عملیات ساختمانی و اجرای این طرح عظیم در حدود سه سال پیش یعنی ۱۳ آذر ۱۳۴۶ با تشریف فرمائی شاهنشاه محبوب بمنطقه آغاچاری آغاز گردید و فرمان شاهنشاه که فرموده بودند این ثروت ملی نباید سوخته و بهدر رود صورت تحقق یافت.

طول شاه لوله گاز ۱۱۰۰ کیلو متر است که از آغاچاری و بید بلند آغاز و به آستارا خاتمه مییابد. ظرفیت حمل و ارسال آن در مرحله نخست بالغ بر ۸ میلیارد متر مکعب در سال است که ۶ میلیارد متر مکعب آن تحویل اتحاد جماهیر شوروی میشود و بقیه که دو میلیارد متر مکعب است برای مصارف داخلی بکار میرود. ظرفیت حمل خط شاه لوله گاز پس از اجرای عملیات مرحله دوم که تا سال ۱۳۵۳ ادامه خواهد داشت بالغ بر ۱۶ میلیارد متر مکعب در سال است که ۱۰ میلیارد آن بشوروی ارسال و بقیه در داخل کشور بمصرف خواهد رسید.

شبکه مخابراتی شاه لوله گاز یکی از جدیدترین و مدرنترین شبکه های مخابراتی است که ارتباط لازم را برای کنترل این سیستم عظیم از شمال تا جنوب میسر میسازد.

شاه لوله گاز با این خصوصیات در حال حاضر یکی از بزرگترین خطوط لوله گاز جهان بشمار میرود. در حدود ۷۵۰ هزار تن فولاد و سایر کالاهای در این طرح بمصرف رسیده است. در طول سه سال عملیات اجرایی این طرح روزانه بطور متوسط در حدود هفت هزار نفر مشغول انجام وظیفه بوده اند که ۹۰۰ نفر آنان خارجی بودند در بجزو کار افرادی که روزانه مشغول کار بوده اند بالغ بر ۲۰۰۰۰ نفر گردیده است.

در دوران بهره برداری از شاه لوله گاز در حدود ۱۱۰۰ نفر کارمند و کارگر بکار گمارده خواهد شد هزینه کل طرح شاه لوله گاز در حدود ۷۰۰ میلیون دلار برآورد شده که تا بحال ۵۸۸ میلیون آن بمصرف رسیده و هزینه های سرمایه گذاری شاه لوله گاز و منقرعات آن و کارخانه ذوب آهن آریامهر و کارخانه ماشین سازی اراک از فروش گاز برگشت داده خواهد شد بنابراین طرح شاه لوله گاز

و ارسال آن بشوروی دوست و همسایه ما یکی از بزرگترین طرح های اقتصادی است که در سالهای اخیر در کشور ماصورت گرفته. آنچه امروز ملت ایران از آن برخوردار میشود و از مزایای هزاران برنامه های اقتصادی و عمرانی و فرهنگی و اجتماعی بهره مند میگردد از ثمرات نهال برومند انقلاب مقدس شاه و ملت است و دولت ایران با الهام از رهبریهای خردمندانه شاهنشاه در اتخاذ سیاست مستقل ملی روز بروز نتایج و ثمرات بیشتر و بهتری برای کشور بدست میآورد در خاتمه عرضم موظف از مساعی و کوششهای دولت خدمتگزار هم مسلک جناب آقای هویدا و جناب آقای دکتر اقبال مدیر عامل و ریاست محترم هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران که با الهام از نیات عالی شاهنشاه محبوب این طرح عظیم اقتصادی و پرثمر را با لیاقت و کفایت با تمام رساندند تشکر و سپاسگزاری نمایم و حال که بندر آستارا با موفقیت خاص فعلی خود بیش

از پیش مرکز رفت و آمد و داد و ستد و مبادلات تجاری خواهد بود از طرف خود و اهالی حقیقتاً آستارا از دولت خدمتگزار تقاضا دارد در آسفالته جاده آستارابه بندر پهلوی و آستارا به تبریز که در برنامه چهارم عمرانی کشور نیز منظور شده تسریع فرمایند موجب مزید امتنان و تشکر خواهد بود. از توجهی که بعرض فرمودید متشکرم (احسن - احسن)

نایب رئیس - خاتم جهانبانی تشریف بیاورند.
بانو جهانبانی - با کسب اجازه از مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی همکاران محترم خانمها آقایان گرامی زادروز فرخنده و الاحضرت همایون رضا پهلوی نور دیده ملت ایران را که بهمین مناسبت دیروز موجی از سرور و شادی پهنه وسیع مملکت ما را فرا گرفته بود به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر و علیاحضرت شهبانو ملت ایران تبریک عرض مینمایم.

۱۱ سال قبل در این روز فرخنده بمحض آنکه مژده ولادت و الاحضرت همایون از رادیو شنیده شد از کرانه های بحر خزر تا خلیج فارس و از غرب تا شرق ایران و در دور افتاده ترین روستاهای کشور همه مردم به پاکبویی و دست افشانی پرداختند (صحیح است) زیرا انتظار مردم این سرزمین بپایان رسید مژده ولادت ولایتعهد ایران مانند بیامی شادی آفرین برد و جان مردم ایران نشست از آنجا که ملت ایران بشعائر ملی و شاهنشاهی کهنسال ایران عشق میورزند تا بولد ولایتعهد همایون جشن و سروری همگانی در سراسر کشور برپا داشتند و شور انگیزترین صفحات تاریخ ایران رقم زده شده آمد و داریم و الاحضرت همایون رضای پهلوی سالیان دراز در سایه مبارک پدرو مادر تاجدار خویش سلامت و سعادت مند باشند (انشاء الله).

مردم همیشه بهترین قضاوت کنندگان هستند اینهمه شادی و سرور در جشنهای فرخنده آبان بخاطر میاسگراری از سلسله جلیل پهلوی است پادشاهانی که با وجود مبارکشان با بیوغ و استعدا دشان ایران را باوج عظمت رساندند و پیوسته مورد ستایش ملت خود بوده و در قلب مردم جای دارند امروز ما می بینیم و قدم بقدم با تاریخ انقلابی ایران پیش میرویم و شاهد و گواه همه ترقیات کشور مان هستیم

شاهنشاه آریامهر در پیشرفتهای سریع و انقلابی داخلی و سیاستهای درخشان خارجی بالیافت و کاردانی با نبوغ ذاتی ایران را بآن درجه از اهمیت و اعتبار رساندند و چنان توجه و احترام سایر ملل و اقوام و سران کشورهای را بسوی ایران معطوف داشته‌اند و چنان ارزش و اهمیتی برای کشور عزیز ما کسب نموده‌اند که شایسته ایران بود تا جائیکه ایران بلطف و نبوغ رهبر عالیقدر خود بیک کشور نمونه بشمار می‌آید (صحیح است احسن).

همکاران محترم - ما خدمتگزاران کشور افتخار داریم که در عصر درخشان آریامهر وظایفی بعهده داریم برهبری معظم له صفحات تاریخ را ورق می‌زنیم و هر روز ورق زرینی بر آن اضافه می‌گردد بطوریکه ترقی روز افزون عادت ما شده است روزی نیست که کسب افتخار تازه‌ای نشود اگر بخواهیم نمونه‌ای از صدها ترقیات حاصله را بیان کنیم روزی بنام افتتاح سدهای عظیم و آبادانی کشور روزی بنام انتخابات انجمنهای استان و شهرستان و برآوردن آرزوهای ۶۴ ساله مشروطیت روزی بنام ایجاد کارخانه‌های ماشین‌سازی کارخانه ذوب آهن و پتروشیمی و بالاخره بنام افتتاح شاه لوله گاز سرتاسری که بقول روزنامه ندای ایران نوین بگرفته پولادین از همکار بهای نمر بخش که در شهرستان مرزی آستارا ایران و شوروی را بهم پیوند داد گازی که پیوسته بهدر میرفت و بمصرف آلوده ساختن هوای مناطق نفت خیز بکار میرفت بلطف شاهنشاه امروز بمصرف چرخاندن کارخانه‌های عظیم پتروشیمی و ایجاد انرژی صنعتی و صادرات کشور میرسد انجام این برنامه مانند همه برنامه های موقتی برهبری شاهنشاه آریامهر جهش بزرگی بود در راه پیشرفت صنعتی کردن کشور که از هدفهای اساسی برنامه عمرانی چهارم است وظیفه دارد بدولت خدمتگزار و فداکار و هم مسلک هویدا و ریاست شرکت ملی نفت ایران بکارشناسان و مهندسان آن شرکت این موفقیت را تبریک عرض کنم سیاست مستقل ملی ایران که پدیده‌های برجسته انقلاب سفید ایران است و براساس حفظ منافع و مصالح کشور استوار شده است موجب سعادت کشور است متکرر و رابط حسنه ایران با کشورهای دوست شاهنشاه آریامهر هستند

معظم له با سیاست مدبرانه خودشان مرزها را تبدیل بمرز صلح و دوستی مفرمانند. پروردگارش سلامت بدارد و سعادت بخشد که ملتی در پناه نبوغ و استعداد وجود مقدسش در آرامش و امنیت و آسایش بسر میبرد (احسن - احسن).

نایب رئیس - آقای ادیب سمعی بفرمائید.

ادیب سمعی - بنده بدو وظیفه خود میدانم میلاد مسعود الاحضرت و لایحه‌های ایران را بحضور مبارک علیحضرت همایونی و شهبانوی عزیز و ملت نجیب ایران تبریک عرض کنم و امیدوارم و الاحضرت تحت توجه علیحضرتین مدارج کمال و پیشرفت را بسرعت ببینم و مانند پدر تاجدار شاه در عصر خود کشور را بسوی ترقی و تعالی رهنمون فرماید (انشاءالله) روز چهارشنبه ششم آبانماه مردم گیلان و مردمی که در نوار مرزی ایران و شوروی در آستارا زندگی میکنند شاهد اجرای یکی از پرشکوه ترین و ثمر بخش ترین برنامه‌های اقتصادی بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی بودند و آن اتصال شاه لوله گاز بخاک شوروی و جریان یافتن گاز طبیعی بود عظمت برنامه در این بود در محلیکه مدفن یک عده از فدائیان وطن و در نقطه‌ای که خاطرات بسیار تلخ، و یادگارهای دوران گذشته هنوز در ذهن مردم باقی بود این برنامه جالب بین دو کشور همجوار به مرحله اجرا در آمد که روح شهدای آزادی و شیفنگان استقلال آزادگی را خرسند و خوشحال ساخته است شیرینی برنامه در این بود که رهبران دو کشور چنان باصراحت و صمیمیت از همکاریهای اقتصادی و فنی صحبت میکردند که برای ما مردم گیلان که شاهد این صحنه‌ها بودیم بسیار مفرح و لذت بخش و امیدوار کننده بود در محوطه ایستگاه تنظیم و توزیع گاز شاهنشاه آریامهر خطاب بحضرت پادگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی فرمودند بارها گفته شد که مرزهای ایران و شوروی را باید مرز صلح و دوستی نامید امروز باید باین صفات صفت همکاری پرثمر را هم اضافه کنم ما به سهم خودمان از همکاری‌های ذی قیمت شما و از طرحان شما و از کارشناسان فنی شما تشکر میکنیم و تأکید فرمودند که ما همیشه از سیاست مستقل ملی خودمان پیروی میکنیم و مطمئن هستیم راه صحیح و منطقی که می‌پیمائیم ما را روز

بروز بشعرات نیکوئی نزدیک میکند. حضرت پادگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی فرمودند از دعوت محبت آمیز علیحضرت متشکریم امروز طرح عظیمی میان ملت‌های ماصورت تحقیق پذیرفت و اتصال شاه لوله گاز نه تنها یک موفقیت فنی بشمار میرود بلکه نشانه یک همکاری عمیق بین ایران و شوروی است و این همکاری گواه صادق بردوستی و تفاهم بین ملت‌های ما است و ساختمان شاه لوله گاز را بملت ایران و شخص علیحضرت و دولت ایران تبریک گفتند اما نکته جالب اینجاست در تمام مدتی که برنامه اتصال شاه لوله گاز در جریان بود ناظرین داخلی و خارجی که حضور داشتند حتی عده‌ای از خبرنگاران و سیاستمداران شوروی که حضور داشتند بیک حقیقت بساز و غیر قابل انکار پی بردند و آن درایت و کفایت و حسن نیت علیحضرت در رفع اختلافات و تشنجات بین المللی است (صحیح است) که اعتبار و موقعیت استثنائی بکشور ما در جهان پرتلاطم و ناراحت امروز بخشیده است و رهبری شاهنشاه مایکی از ارزنده ترین رهبریهایی جهان امروز از لحاظ تدبیر حسن نیت و وسعت نظر توأم با پاکی و صداقت و قدرت تصمیم تلقی گردیده (صحیح است) و این موقعیت استثنائی کشور ما همواره متکی بر سیاست مستقل ملی ماست که مبتکر و موجد آن رهبر خردمند ملت ایران است (صحیح است) در این مراسم جناب آقای نخست وزیر ریاست عظمی مجلس شورای ملی و بسیاری از شخصیت‌های دیگر حضور داشتند گزارش جناب آقای دکتر اقبال یکی از گزارشهای افتخار آمیز و غرور آفرین بود و همکاری عزیز بنده جناب آقای ماهیار قسمتی از این گزارش را قرائت فرمودند ولی آنچه باید عرض کنم اینست که از این گزارش معلوم شد طراحان و کار شناسان ایرانی در اجرای این طرح دخالت داشته‌اند و همانطوریکه باستحضار رسید این شاه لوله از بزرگترین شاه لوله گاز جهان و طولش ۱۱۰۰ کیلومتر و در حدود ۷۵۰ هزار تن فولاد و سایر مواد مصرف شده است و از ۴۸۵ هزار تن لوله قریب ۷۰ هزار تن لوله در کارخانه لوله سازی اهواز تهیه شده و هزینه این طرح ۷۰۰ میلیون دلار برآورد شده است این طرح شامل دو مرحله است مرحله اول آن که به نتیجه رسیده

ظرفیت شاه لوله گاز قریب ۸ میلیارد متر مکعب گاز است که ۶ میلیارد آن در اتحاد جماهیر شوروی و دو میلیارد در داخل کشور مصرف خواهد شد و در مرحله دوم طرح این مقدار به ۱۶ میلیارد متر مکعب بالغ خواهد شد که ده میلیارد در شوروی و بقیه در داخل کشور مصرف میشود با اجرای این طرح عظیم در تحکیم مناسبات ایران و شوروی گام مؤثری برداشته شده است ملت ایران باین دوستانه و همکاریها ارج و ارزش خاصی قائل است و امیدواریم مرزهای ایران و شوروی همیشه مرز صلح و دوستی و همکاری پرثمر باشد و نسلهای آینده دو کشور از این همکاریها و نزدیکی‌ها و همسایگی بهره‌های کافی ببرند و این تفاهم و همکاری ممالگویی سایر کشورها و همسایگان در سایر نقاط جهان بشود در اینجا وظیفه دارم از پذیرائی گرم و صمیمانه اولیاء شرکت نفت مخصوصاً جناب آقای دکتر اقبال ریاست هیئت مدیره و مدیر عامل بالیافت شرکت ملی نفت ایران که با دقت نظر و توجه خاصی از مدعوین پذیرائی میکردند تشکر کنم همچنین از مقامات استان گیلان خصوصاً از جناب آقای طاهری استاندار خدمتگزار گیلان که سعی داشتند برنامه‌ها را بنحو احسن اجرا نمایند باید ممنون بود از جناب آقای هویدا نخست وزیر عزیز و ریاست عظمای مجلس شورای ملی که در نقطه مرزی نمایندگان گیلان را مورد محبت و توجه خاص قرار دادند سیاستگزار باشم از لطفی که در استماع عرایض مبذول فرمودید متشکریم (احسن - احسن).

نایب رئیس - آقای سرتیپ پور بفرمائید.

سرتیپ پور - دوستان در باره مواهبی که نصیب میشود و نصیب شده است حق سخن را ادا کردند و مطالبی فرمودند آنچه را که نصیب شده است اگر از زاویه‌های مختلف نگاه بشود اهمیت آن آشکارتر میشود و عزت آن افزون‌تر و کوشش ما برای حفظ آنچه که نصیب شده است مضاعف‌تر. ما خواندیم و شنیدیم که ۱۱۰۰ کیلومتر لوله کشی شده لوله‌ها از صحراها از کوه‌ها از دره‌ها و رودخانه‌ها عبور داده شد و بمرحله بهره‌برداری رسید و بدست مبارک شاهنشاه آریا مهر و مهمان عالیقدر شاهنشاه حضرت پادگورنی افتتاح شد تحویل و تحویل هم بعمل آمد. خوب این یک جهش بود که واقعاً باعث خوشوقتی و خوشنودی

شاهنشاه آریا مهر و همه ملت ایران شد ولی نکته‌ای که قابل دقت است و باید فکر کرد اینست که مابه‌بینیم گناز را برای چه میدهیم و در مقابل چه می‌خواهیم بگیریم چه تأثیری در سر نوشت ملت ایران دارد و چقدر ممکن است تمدن ما را مشعشع کند؟ آقایان حتماً بهتر از من میدانند که روزگاری جهان را بدو قسمت تقسیم کرده بودند قسمت صنعتی و قسمت غیر صنعتی ملت‌های کشورهای دیگر که در قسمت غیر صنعتی قرار داشتند فقط موظف و محکوم بودند که مواد خام تهیه کنند تا با آن مواد خام صنایع کشورهای اهل صنعت بحرکت دربیاید و نتایج صنایع آنها دوباره به این کشورها برگردد و با قیمت گران فروخته بشود. از جمله مناطق غیر صنعتی کشور ایران بود که سالها بصورت فعله کشورهای صنعتی درآمده بود. بلی فعله. برای اینکه باید کار میکرد و میداد آنچه را که آنها می‌خواهند و به قیمتی که آنها تعیین میکردند نه بقیمتی که ما می‌خواهیم مکرر از طرف دولت ایران و زمامداران اقدام شد تا بلکه ایران روزنه‌ای بسوی جهان صنعتی پیدا نکند و گاهی هم این روزنه بوجود می‌آمد ولی بلافاصله دستهای قوی و گاه گاه دستهای مرموز این روزنه‌ها را می‌بست تا ایران را در همان مرحله غیر صنعتی باقی بگذارد. قسمت عظیمی از ملت ایران نسبت به این مسئله نمیتوانستند صاحب نظر باشند در نتیجه بی تفاوت بودند، بی تفاوتی شان برای چه بود؟ برای این بود که مواد خام را اکثریتی عظیم از ملت تدریجاً تحصیل میکرد و در اختیار يك اقلیتی که نامش مالک بود قرار میداد و در آنچه که بدست می‌آورد و میداد در حقیقت نفعی نداشت و آنکه میگرفت بعنوان فنودال یا ارباب چون برایش کالای باز یافته بود پس هر نرخی تعیین میشد و بسا میدادند قانع بود بنابراین طرفدار آنچه‌شان که مینابست در طبقه عامه وجود داشته باشد وجود نداشت. شاهنشاه آریا مهر اولین کاری که کردند این بود که آمدند نظام فنودالی را بهم زدند و این رخنه و شکاف عمیق و این فاصله عمیقی را که بین اکثریت و اقلیت در اثر فقر بوجود آمده بود این رخنه و این شکاف را پر کردند و همه را صاحب کالائی کردند که بدست خودشان بوجود می‌آید پس صاحب نظر شد. در باره آنچه که متعلق بخودشان است و از حالت بی تفاوتی بدر آمدند

در درجه دوم قدرت رهبری بآن مرحله از مشکل جهانی توجه فرمود و دیدند همان کیفیتی که در داخله ما بنام ارباب و رعیت جاری بوده است در جهان بعنوان اهل صنعت و غیر صنعت جاری است کشورهای در اوج صنعت و اوج ثروت و کشورهای در عمق فقر و مذلت. و لازم بود که این شکاف در بین کشورهای که از جمله کشور ایران باشد بنحوی از انحاء پر شود لاجرم آنچه که در داخل مملکت پیاده شد در سطح جهانی هم لازم آمد مورد عمل قرار گیرد. زیرا از طریق فعله‌گی نمیشود يك کشوری را با اوج قدرت و سعادت رسانید و همچنین نمیشود با صنایع کوچک ملتی را هم شأن کرد با ملتی که میتواند بازارهای جهان از جمله ایران را در اختیار داشته باشند برای اینکه ملت ایران فرصت آنرا بیاید در عرصه رقابت‌های صنعتی با دیگر ملل مسابقه کند شاهنشاه آریا مهر وجود صنایع پایه صنایع مادر را ضروری و لازم دانسته که بدون صنایع پایه و مادر آنچه که ما انتظار داریم در مسابقه شرف و عزت و ثروت بدست بیآوریم بدست نمی‌آوریم. از جمله صنایع پایه صنعت ذوب آهن است که میتواند سایر صنایع موجود مملکت یا صنایع وارد بمملکت را از این پس زیر پر بگیرد و او است که میتواند فکر صنعتی در جامعه ایرانی بوجود آورد و این تفکر صنعتی است که میتواند ما را در عرصه رقابت دانش و علم با دیگران بمسابقه وادارد (احسن) امروز اگر ما صحبت میکنیم از نشاطی که مردم ایران و مردم گیلان در ساعت گشایش لوله‌گاز نشان میداده‌اند این نشاط منبع و منشأش و وجودش متوجه بآن صنایع مادر است که این گاز در بیهای آن صنایع مادر فرو رفته‌اش تحویل میشود بنابراین تنها برای ما مسئله فروش گاز مطرح نیست بلکه بوجود آمدن صنعت مادر و صنایع متفرع از آن مطرح است که بار ادا مبارک شاهنشاه در کشور ما در دست عمل است متنها باید بخاطر داشته باشیم که هنوز ماکارهای زیادی در پیش داریم تا بتوانیم آنچه بوجود آمده است باهشکاری و مراقبت مستمر حفظ کنیم و بهره برداری کنیم و از گذراندن زمان محفوظش بداریم. نباید فراموش کنیم آقایان که فتح و پیروزی دشوار است ولی دشوار تر از تحصیل پیروزی حفظ نتایج پیروزی

است. نتایج پیروزی را اگر ما نتوانستیم باهشکاری مستمر با مراقبت مستمر. با مراقبت در سیر تحولات زمان و با آمادگی کامل برای تلقی هر گونه تحول نامطلوب مقدر محفوظ بداریم آن وقت میتوانیم ببالیم که ستایشگر خوب شاهنشاه هستیم. چون تنها ستایش کافی نیست بلکه ستایش ما باید توأم با فعالیت. هشیاری. خدمتگزاری و پرهیزکاری و عمل به پرهیزکاری باشد و مادام که این شرایط بوجود نیاید ما نباید زیاد خوشنود باشیم که ستایشگر خوبی هستیم ستایش مابه‌شاهنشاه باید همراه کمال ایمان و عقیده برای مراقبت در حفظ آنچه که از برکت اندیشه‌های شاهنشاه پدید آمده است باشد حتی رنجها و غصه‌هایی که ایشان تحمل کرده‌اند و ما از عمق آن غصه‌ها واقف نیستیم. مطمح نظر باشد تا بحکم اخلاص در عمل بچیران آن موفق شویم بنابراین...

نایب رئیس - جناب سرتیپ پور وقت نطق‌های قبل از دستور تمام شد.

سرتیپ پور - بنابراین بنده در عین حال که بملت ایران در این موهبت را تبریک عرض میکنم و به شاهنشاه داهی و دوراندیش نیز تبریک از این جهت میگویم که میتواند قدم بقدم متناسب با اوضاع و احوال مشکلات ملت ایران را چل کند و اسباب عظمت فراهم فرماید. از خداوند می‌خواهم که دل شیاه را خندان بدارد و نوبل‌گان سلطنت را در کمال عزت در کنف حمایت ایشان بمدارج عالیه کمال برسانند. (احسن - احسن).

۲- تصویب صورت جلسه

نایب رئیس - نسبت بصورت جلسه گذشته نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه تصویب میشود.

۳- تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای دکتر زاهدی معاون وزارت علوم و آموزش عالی

نایب رئیس - وارد دستور می‌شویم. آقای دکتر زاهدی فرمایشی دارید بفرمائید.

دکتر زاهدی (معاون وزارت علوم و آموزش عالی) با کسب اجازه از مقام محترم ریاست و نمایندگان محترم مجلس شورای ملی اجازه می‌خواهم باستحضار برسانم در آبان ماه ۱۳۴۴ قانونی بتصویب رسید راجع بمعافیت گمرکی کالاهای دانشگاههای کشور. بموجب این قانون

اجازه داده شد که ابزار و مواد شیمیائی و آزمایشگاهی و لوازم طبی و جراحی از معافیت گمرکی برخوردار باشند پیشرفت سریع برنامه‌های آموزشی و اجرای منشور انقلاب در مؤسسات عالی که عنوان دانشگاه ندارند موجب شده است که این معافیت تعمیم داده شود و اینگونه مؤسسات همه در شمول این قانون قرار بگیرند و از این قانون بهره‌مند بشوند بهمین مناسبت لایحه‌ای تهیه شده است که برای تصویب بساحت مقدس مجلس شورای ملی تقدیم میشود.

نایب رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۴- تقدیم دو فقره صورت دیون بوسیله آقای قوام صدوری معاون وزارت دارائی
نایب رئیس - آقای قوام صدوری فرمایشی دارید بفرمائید.

قوام صدوری (معاون وزارت دارائی) - با اجازه مقام محترم ریاست دو صورت از دیون بلا محل دیوان محاسبات و اداره نظارت بر مواد مخدر تقدیم میشود که برای رسیدگی به کمیسیون بودجه ارجاع شود.

نایب رئیس - به کمیسیون بودجه ارجاع میشود.

۵- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دادگستری راجع به لایحه اصلاح قانون حفظ امنیت اجتماعی و ارسال بمجلس سنا

نایب رئیس - گزارش شور دوم اصلاح قانون حفظ امنیت اجتماعی مطرح است قرائت میشود. (بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۲۶ مهر ماه ۱۳۴۹ با حضور آقای صادق احمدی معاون وزارت دادگستری و خانم صوفی معاون وزارت کشور لایحه شماره ۵۶۲۰-۴۹/۱ دولت راجع به اصلاح قانون حفظ امنیت اجتماعی را که گزارش شور اول آن بشماره ۱۳۶۵ چاپ شده است برای شور دوم با توجه به پیشنهاد های رسیده مطرح کرد و با اصلاحاتی بشرح زیر بتصویب رسانید.

اینک گزارش آن را بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون اصلاح قانون حفظ امنیت اجتماعی
ماده واحده - موارد زیر به قانون حفظ امنیت اجتماعی الحاق میشود:

الف - تبصره زیر بماده ۱ قانون حفظ امنیت اجتماعی اضافه میشود.

تبصره - اگر در حوزه فرمانداری دادگاه شهرستان یا شهر بانی تأسیس نشده باشد دادرس علی البدل دادگاه بخش بجای دادستان و نماینده شهر بانی استان یا فرمانداری کل بجای رئیس شهر بانی در کمیسیون شرکت خواهند کرد.

ب - عبارت زیر بقسمت اخیر بند ب، ماده (۲) اضافه میشود.

کسانیکه بعمل قاچاق کالاها یا گمرکی و همچنین کسانیکه با تهیه وسائل و ایجاد امکانات به همکاری یا ترکیب قاچاق این نوع کالاها اشتغال داشته باشند در صورتیکه مشمول مقررات جزائی دیگری نباشند مشمول مقررات این قانون خواهند بود.

ج - تبصره های زیر بماده ۳ قانون حفظ امنیت اجتماعی اضافه میشود.

تبصره ۱ - کسانیکه بموجب حکم مراجع قضائی یا کمیسیون مذکور در ماده ۱۰ این قانون مکلف با اقامت در نقطه معین شده یا از اقامت در نقطه یا نقاط معین ممنوع شده اند هرگاه قبل از اتمام مدت محکومیت از محل مزبور خارج یا بمحل ممنوع بروند پس از اعلام مراتب از طرف مراجع انتظامی وثبوت صحت اعلام بحکم مرجع صادر کننده حکم اولی تمام یا قسمتی از بقیه مدت محکومیت آنان تبدیل به بازداشت خواهد شد و در این صورت مدت بازداشت مزبور که برای هر بار تخلف محکوم علیه از مقررات این تبصره نباید از سه ماه تجاوز کند جزو مدت محکومیت آنان با اقامت اجباری یا ممنوعیت از اقامت در نقطه یا نقاط معین محسوب میشود. این قبیل بازداشتها که قابل تبدیل بجزای نقدی نخواهد بود هیچگونه آثار تبعی ندارد.

رأی مرجع قضائی یا تصمیم کمیسیون امنیت اجتماعی مبنی بر بازداشت متهم طبق ماده ۴ قابل اعتراض و رسیدگی

پژوهشی در دادگاه استان است حکم دادگاه استان در این مورد قطعی خواهد بود در صورتیکه رأی مرجع قضائی یا تصمیم کمیسیون امنیت اجتماعی مورد تأیید دادگاه استان قرار نگیرد متهم فوراً آزاد میشود و بقیه مدت محکومیت در بازداشت او اجرا خواهد شد در این صورت مدتی که متهم بازداشت بوده جزو محکومیت او به اقامت اجباری یا ممنوعیت از اقامت در نقطه یا نقاط معین احتساب میشود.

تبصره ۲ - طرز اجرای حکم و نحوه اعزام این نوع محکومین و مراقبت آنان در محل اجراء و تأمین هزینه های مربوط بموجب آئین نامه ای که به تصویب وزارتین دادگستری و کشور خواهد رسید تعیین میشود.

د - تبصره زیر به ماده ۴ قانون حفظ امنیت اجتماعی اضافه میشود.

تبصره - در صورتیکه بعلت صدور دستور اجرای موقت و اعزام متهم بنقاط مورد حکم حضور راو در دادگاه متعسر باشد دادگاه استان بوسائل مقتضی بمشاریه اظهار میکند که ظرف مدت ده روز از تاریخ رؤیت اخطار به نسبت به تعیین و معرفی وکیل یا ارسال لایحه دفاعیه خود اقدام نماید و هرگاه پس از مدت سی روز از تاریخ رؤیت اخطار به پاسخ متهم نسبت به معرفی وکیل یا لایحه دفاعیه او بدادگاه واصل نشد دادگاه با توجه به محتویات پرونده رأی مقتضی صادر خواهد کرد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر وفا
 گزارش شور دوم از کمیسیون کشور بمجلس شورای ملی

کمیسیون کشور در جلسه ۲۲ آبان ماه ۱۳۴۹ با حضور آقای صادق احمدی معاون وزارت دادگستری و خانم صوفی معاون وزارت کشور لایحه اصلاح قانون حفظ امنیت اجتماعی را که گزارش شور اول آن بشماره ۱۳۶۵ چاپ شده است برای شور دوم مطرح کرد و مصوبه کمیسیون دادگستری را در این مورد تأیید و تصویب نمود. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون کشور - کلانتر هرمزی
نایب رئیس - ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

زیاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد مینماید کلمه هیچگونه از آخر تبصره ۱ بند ج حذف شود. با تقدیم احترام دکترا دادر

نایب رئیس - آقای دکتر دادر فرمائید.
دکتر دادر - در آخر تبصره ۱ نوشته است «این قبیل بازداشتها که قابل تبدیل بجزای نقدی نخواهد بود هیچگونه آثار تبعی ندارد» هیچگونه آثار تبعی ندارد مثل اینست که پاداشی هم داده میشود باین قبیل اشخاص درست است آثار تبعی جزائی ندارد ولی کسانیکه علی الاصول شامل آتند لا اقل از نظر اجتماعی بک آثاری بر آنها دارد و ذکر هیچگونه بنظر مستحسن نمیرسد در کمیسیون هم که صحبت شد قرار شد این هیچگونه عام و عمومی دارد برداشته شود.

نایب رئیس - آقای صادق احمدی فرمائید.
صادق احمدی (معاون وزارت دادگستری) - با پیشنهاد نماینده محترم جناب آقای دکتر دادر موافقم ولی استدعا میکنم بعد از حذف هیچگونه آثار تبعی کیفری بشود چون الان در لایحه کلمه کیفری نیست بشود آثار تبعی کیفری.

نایب رئیس - نسبت به پیشنهاد آقای دکتر دادر با اصلاحی که آقای صادق احمدی بعمل آوردند نظری نیست؟ (اظهاری نشد) به این پیشنهاد رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده واحده و کلیات آخر آن رأی میگیریم خواهش میکنم خانمها و آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب بمجلس سنا فرستاده می شود.

۶- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دارائی راجع به لایحه جمع آوری و فروش کالای ممنوع و غیر مجاز و ارسال به مجلس سنا

نایب رئیس - گزارش شور دوم لایحه جمع آوری و فروش کالای ممنوع و غیر مجاز مطرح است قرائت می شود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون دارائی

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ۲۳ مهر ماه ۱۳۴۹ با حضور آقای قوام صدوری معاون وزارت دارائی لایحه شماره ۲۶۵۴۰ - ۲۱/۸/۱۳۴۸ راجع به جمع آوری و فروش کالای ممنوع و غیر مجاز را که گزارش شور اول آن بشماره ۱۳۴۶ چاپ شده است برای شور دوم مورد رسیدگی قرار داد و با توجه به پیشنهادها مصوبه شور اول را با اصلاحاتی به شرح زیر تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون راجع به جمع آوری و فروش کالای

ممنوع و غیر مجاز

ماده ۱ - بمنظور حمایت از تولیدات و صنایع داخلی اداره کل گمرک میتواند فروش کالائی را که در موقع ترخیص از گمرک مجاز بوده و بعداً طبق قانون یا مقررات مربوط بواردات سالانه ممنوع یا غیر مجاز شده یا بشود و از تاریخ ترخیص آن کالا از گمرک در مورد مواد خوراکی بیش از ششماه و در مورد کالای دیگر بیش از دو سال گذشته باشد منحصر بفروشگاههای دولتی یا فروشگاههایی نماید که تحت نظارت و بازرسی گمرک باشد.

فهرست این قبیل کالا در هر مورد توسط کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت اقتصاد - وزارت دارائی - اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اداره کل گمرک که در وزارت اقتصاد تشکیل خواهد شد تهیه و پس از تصویب وزیر دارائی و اقتصاد توسط اداره کل گمرک به اطلاع عامه خواهد رسید.

تبصره ۱ - اداره کل گمرک فهرست کالای موضوع این ماده را سنوبت هر نوبت بفاصله ده روز توسط راديو و یکی از روزنامه های کثیرالانتشار مرکز به اطلاع عموم رسانیده و ضمن آن مهلی را که مناسب برای فروش آنها تشخیص دهد تعیین و بدارندگان کالای مزبور متذکر خواهد شد که آنها را ظرف مهلت مقرر بمرکز فروش مذکور در این ماده تحویل نمایند.

تبصره ۲ - تحویل مواد غذایی بفروشگاههای مزبور پس از کنترل اداره نظارت بر مواد غذایی وزارت بهداشتی خواهد بود.

تبصره ۳ - کلید کالاهائی که طبق این ماده بمرکز فروش تحویل میشود بهزیینه صاحبان کالا بیمه خواهد شد.

ماده ۲۵۵ - در صورتیکه پس از انقضای مهلت مقرر در آگهی کالای مشمول مقررات فوق بمنظور فروش یا کسب هر چه که یافت شود اداره کل گمرک با آن طبق مقررات مربوط ضبط منظم کالا عمل خواهد نمود.

ماده ۳۵۵ - فروش کالای غیر مجازی که تحت عنوان هدیه و سوغات و یا همراه مسافر وارد شده باشد چنانچه نوعی غیر مستعمل باشد مشمول مهلت های مقرر در ماده ۱ این قانون نبوده و فقط با اجازه اداره کل گمرک در فروشگاههای دولتی مجاز خواهد بود. در صورتیکه این قبیل اجناس در غیر از فروشگاههای دولتی و بدون اجازه اداره کل گمرک بهر عنوان به معرض فروش گذارده شود در صورت کشف مشمول مقررات قانون مجازات مرتکبین قاچاق خواهد بود.

ماده ۴۵۵ - اداره کل گمرک مکلف است کالائی را که طبق مقررات این قانون بفروشگاههای دولتی تحویل میشود بر اساس قیمتی که صاحب کالا تعیین نموده بفروش رسانیده و حاصل فروش را پس از وضع پنج درصد کارمزد فروش بصاحبان آن پرداخت نماید. اداره کل گمرک مجاز است از تاریخ تحویل در صورتیکه ظرف ۶ ماه بعلت نامتناسب بودن قیمت بفروش نرسید بر اساس قیمتی که توسط کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت اقتصاد - اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و انجمن شهرواداره کل گمرک تعیین خواهد شد اقدام نماید.

تبصره ۱۵ - اداره کل گمرک در قبیل صاحبان کالا امین محسوب میشود.

تبصره ۲۵ - از تاریخ تصویب این قانون در مورد قیمت گذاری کالائیکه طبق مقررات مربوطه باید توسط اداره کل گمرک در فروشگاههای دولتی بفروش برسد مطابق این ماده عمل خواهد شد.

ماده ۵۵۵ - قانون راجع بفروش اجناس ممنوعه مصوب ۱۳۱۴/۶/۱۶ از تاریخ تصویب این قانون لغو و در مورد کالائی که اداره کل گمرک در اجرای قانون مزبور تا تاریخ

اجرای این قانون کشف و ضبط نموده و در صورتیکه موضوع طبق قانون کیفر مرتکبین قاچاق قطعیت نیافتد باشد طبق مقررات این قانون عمل خواهد شد.

ماده ۶۵۵ - وزارت دارائی و وزارت اقتصاد مأمور اجرای این قانون خواهند بود.

مخبر کمیسیون دارائی - علی اکبر دانشمند

گزارش شور دوم از کمیسیون اقتصاد
بمجلس شورای ملی

کمیسیون اقتصاد در جلسه ۳ آبانماه ۱۳۴۹ با حضور نمایندگان دولت لایحه مربوط به جمع آوری و فروش کالای ممنوع و غیر مجاز را که برای شور دوم کمیسیون اقتصاد راجع شده بود مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون دارائی را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون اقتصاد - مهندس معتمدی

نایب رئیس - ماده اول مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵۵ - بمنظور حمایت از تولیدات و صنایع داخلی اداره کل گمرک میتواند فروش کالائی را که در موقع ترخیص از گمرک مجاز بوده و بعداً طبق قانون یا مقررات مربوط به واردات سالانه ممنوع یا غیر مجاز شده یا بشود از تاریخ ترخیص آن کالا از گمرک در مورد مواد خوراکی بیش از ششماه و در مورد کالای دیگر بیش از دوسال گذشته باشد منحصر بفروشگاههای دولتی یا فروشگاههای نمایندگی که تحت نظارت و بازرسی گمرک باشد.

فهرست این قبیل کالا در هر مورد توسط کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارت اقتصاد - وزارت دارائی - اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اداره کل گمرک که در وزارت اقتصاد تشکیل خواهد شد تهیه و پس از تصویب وزرای دارائی و اقتصاد توسط اداره کل گمرک به اطلاع عامه خواهد رسید.

تبصره ۱ - اداره کل گمرک فهرست کالای موضوع این ماده را سه نوبت در هر نوبت بفاصله ده روز توسط رادیو و یکی از روزنامههای کثیرالانتشار مرکز به اطلاع عموم رسانیده و ضمن آن مهلتی را که متناسب برای فروش آنها تشخیص دهد تعیین و بدارندگان کالای مزبور متذکر

خواهد شد که آنها را ظرف مهلت مقرر به مراکز فروش مذکور در این ماده تحویل نمایند.

تبصره ۲ - تحویل مواد غذایی بفروشگاههای مزبور پس از کنترل اداره نظارت بر مواد غذایی وزارت بهداشتی خواهد بود.

تبصره ۳ - کلید کالاهائی که طبق این ماده به مراکز فروش تحویل میشود بهزیینه صاحبان کالا بیمه خواهد شد. **نایب رئیس -** نسبت به ماده ۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم به ماده ۱ خاننها و آقایانی که موافقت خواهش می کنند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده دوم مطرح است قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵۵ - در صورتیکه پس از انقضای مهلت مقرر در آگهی کالای مشمول مقررات فوق به منظور فروش یا کسب هر چه که یافت شود اداره کل گمرک با آن طبق مقررات مربوط ضبط منظم کالا عمل خواهد نمود.

نایب رئیس - نسبت به ماده ۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم بماده ۲ خاننها و آقایانی که موافقت خواهش میکنند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۵ مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۵۵۵ - قانون راجع بفروش اجناس ممنوعه مصوب ۱۳۱۴/۶/۱۶ از تاریخ تصویب این قانون لغو و در مورد کالائی که اداره کل گمرک در اجرای قانون مزبور تا تاریخ اجرای این قانون کشف و ضبط نموده و در صورتی که موضوع طبق قانون کیفر مرتکبین قاچاق قطعیت نیافته باشد طبق مقررات این قانون عمل خواهد شد.

نایب رئیس - نسبت بماده ۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده ۵ رأی میگیریم خاننها و آقایانی که موافقت خواهش میکنند قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۶ مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۶۵۵ - وزارت دارائی و وزارت اقتصاد مأمور اجرای این قانون خواهند بود.

نایب رئیس - در ماده ۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده ۶ رأی میگیریم خاننها و آقایانی که موافقت

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۴۵۵ - اداره کل گمرک مکلف است کالائی را که

خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. کلیات آخر لایحه مطرح است آقای جوانشیر بفرماید.

جوانشیر - همکاران محترم بنده مدت‌ها بود در اثر مسافرت‌های داخلی بویژه در استانهائی که مراکز ورود اجناس خارجی است مثل استان فارس مثل استان خوزستان و سایر استانهای که امکان این هست که در این استانها کالاهای خارجی براحقی بعنوان قاچاق وارد بشود واقعاً بنا مطالعه وضع نیروی انسانی مملکت با پژوهش در بساره اینکبه حتی اگر يك مقدار کمی کالای خارجی از نظر اقتصادی وارد يك مملکت بشود چه آثاری از نظر اشتغال و سطح کنار باقی میگذارد همیشه با خودم فکر میکردم آن روز نرسیده است که ما برای حمایت نیروی انسانی و سطح اشتغال و برای بکارگرفتن سرمایه های ملی چاره‌ای برای این درد پیدا نکنیم اگر سیستم نظام اقتصادی و اجتماعی ما بر مبنای آزادی است ولیکن این آزادی بآن مفهوم آزادی مصرف که مالا منجر بتراجم ثروت مملکت و نیروی مملکت بشود نیست آزادی در حدی است که در مفهوم خاص خویش است که بیع نیروهای مادی و معنوی مملکت را بسوی اقتصادی بتوانیم عملی کنیم بنده امروز متوجه شدم یکی از آثار و خواص این لایحه در درجه اول از نظر من يك حمایت نامرئی و بلکه مرئی همه جانبه از نیروی انسانی مملکت و سطح اشتغال خواهد بود مسئله نیروی انسانی و سطح اشتغال در کشورهای در حال توسعه و در حال جهش اقتصادی گذشته از اینکه معایب اجتماعی خاصی بپار می‌آورد اگر ما باستحکام گمرکات خود نپردازیم مسائل اجتماعی خاصی را برای مملکت خودمان بوجود خواهیم آورد اینکه صرفاً بگوئیم دروازه‌های مملکت و آن فرمول اشتباه آمیز سابق را که دروازه‌های باز که فرمول بی‌قاعدگی و فرمول مطرودی است مورد تأمل قرار بدهیم وضع مادر حال حاضر این است که باید حتی يك دلار ارز خارجی که بمملکت می‌آید و سرمایه داخلی و نیروی انسانی ما بکار اشتغال بوزد اگر قرار باشد دروازه‌های ما بعنوان سوغات بزوی اجناس خارجی باز باشد بنده نکته‌ای را می‌خواستم یاد آوری کنم که

متأسفانه چه بسیار مسافران خارجی که بکشورهای اروپائیان می‌روند در موقع برگشت از خارج بعنوان سوغات چمدان‌های خود را پر میکنند بنده که در این سفر برای معالجه فرزند کوچکم بانگلستان رفته بودم متأسفانه دیده سیل مسافران ایرانی مثل بيك لشکر گرسنه هجوم به مغازه‌های بزرگ کرده بودند و از سیر تانیاز که در این مملکت موجود است بعنوان خرید و سوغاتی در چمدانهای خودشان پر میکردند آقایان این خلاف منطبق اقتصادی است این خلاف منطق توسعه و گسترش اقتصادی کشور است ما باید بمردم حالی بکنیم اقتصاد مملکت نیروی انسانی سطح اشتغال از مسائل حساس اقتصادی کشور است مسافری که بخارج می‌روند حق ندارند بعنوان سوغات صدها چمدان با خودشان وارد گمرک ایران بکنند (نمایندگان - صدها چمدان!) بنی. دهها صدها چمدان وارد میشود تمام این مغازه‌هایی که در اطراف تهران هست و بنام مزون هست یا همین سوغات‌ها پر میشود همین سوغات‌ها لطمه بکارگران می‌زند اگر قرار باشد که بپراهن خارجی و کشف و کراوات خارجی و لباس خارجی وارد این مملکت بشود کارگر بپراهن دوز ماچه بکند (صحیح است) کارگر لباس دوز و کفناش ماچه بکند؟ این لایحه اگر درست عمل و اجرا بشود (دکتر اسفندیاری - دولت جلویش را بگیرد) و با دقت و تقوای خاص اجرا بشود ما میتوانیم خیلی از معضلات اقتصادی و اجتماعی خود را حل بکنیم بنده امیدوارم نماینده دولت در این قسمت که آقای قوام صدري هستند از ایشان خواهش میکنم که فقط به تصویب این لایحه اکتفا نکنند تصویب لایحه کافی است ولی وافی و شافی نیست باید بمأموران و مسئولان گمرک توصیه کرد که با تقوی و صداقت و با اطمینان کار خود را انجام دهند اگر يك کالای غیر مجاز وارد بشود آثار ناگواری روی ارز مملکت باقی میگذارد مؤمن و معتقد باین اصل باشند البته ممکن است سخنگیری توأم با نزاکت باشد سخنگیری بایک نوع ضرافت اخلاقی اجرا بشود اما باید ایمان پیدا بکنند که اگر دروازه‌های ما بزوی اجناس خارجی باز باشد گرفتاریهای بزرگی نصیب ما خواهد شد امیدوارم که این لایحه بصورت يك لایحه انقلابی اجرا شود. متشکرم.

نایب رئیس - در کلیات آخر لایحه نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) به مجموع مواد و کلیات آخر لایحه رأی می‌گیریم خانمهاو آقایان بکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب بمجلس سنا فرستاده میشود.

۷- طرح گزارش شور اول کمیسیون کار و امور اجتماعی راجع به لایحه واگذاری قسمتی از مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی به انجمن ملی حمایت کودکان و سازمان ملی رفاه خانواده

نایب رئیس - گزارش شور اول لایحه واگذاری قسمتی از مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی به انجمن ملی حمایت کودکان و سازمان ملی رفاه خانواده مطرح است قرائت می‌شود.

(بشرح زیر قرائت شد)

گزارش شور اول از کمیسیون کار و امور اجتماعی بمجلس شورای ملی

کمیسیون کار و امور اجتماعی در جلسه ۲۷ مهر ماه ۱۳۴۹ با حضور آقای مهندس مجد معاون وزارت کار و امور اجتماعی لایحه شماره ۵۶۸۸ مورخ ۴۹/۴/۱ دولت راجع به واگذاری قسمتی از مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی به انجمن ملی حمایت کودکان و سازمان ملی رفاه خانواده را که بشماره ۱۳۳۲ چاپ شده است مورد رسیدگی قرارداد و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون واگذاری قسمتی از مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی به انجمن ملی حمایت کودکان و سازمان ملی رفاه خانواده

ماده واحده - وزارت کار و امور اجتماعی اجازه داده میشود آنقسمت از مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی خود را که مقتضی بداند با لوازم و اثاثیه آنها بلا عوض به انجمن ملی حمایت کودکان و سازمان ملی رفاه خانواده واگذار نماید.

مخبر کمیسیون کار و امور اجتماعی - پوربایانی

گزارش شور اول از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی در جلسه ۳ آبان ماه ۱۳۴۹ با حضور نماینده دولت لایحه مربوط به واگذاری قسمتی از مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی به انجمن ملی حمایت کودکان و سازمان ملی رفاه خانواده را مورد رسیدگی قرار داد و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا در تأیید گزارش کمیسیون کار و امور اجتماعی بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دارائی - دانشمند **نایب رئیس** - کلیات لایحه مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) در شور ماده واحده رأی می‌گیریم خانمهاو آقایان بکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت می‌شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم ماده واحده بصورت زیر اصلاح شود. **ماده واحده** - وزارت کار و امور اجتماعی اجازه داده می‌شود تعدادی آن قسمت از مهدهای کودک و مراکز خدمات اجتماعی به انجمن ملی رفاه خانواده واگذار نماید. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد. **نایب رئیس** - لایحه و پیشنهاد برای شور دوم به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۸- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دادگستری راجع به لایحه اصلاح بعضی از مواد قانون آئین دادرسی مدنی و ارسال مجدد بمجلس سنا

نایب رئیس - گزارش شور دوم اصلاح بعضی از مواد قانون آئین دادرسی مدنی مطرح است قرائت می‌شود.

(شرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون دادگستری
بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه دوم آن ماه ۱۳۴۹ با حضور آقای صادق احمدی معاون وزارت دادگستری لایحه شماره ۱۶۹۷-۷۰-۳/۱ از رسالی از مجلس ستار که گزارش شور اول آن شماره ۱۳۵۳ چاپ شده است برای شور دوم با توجه به پیشنهادهای رسیده مطرح کرد و با مختصر اصلاحی بشرح زیر تصویب رسانید.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد. لایحه قانون اصلاح بعضی از مواد قانون آئین دادرسی مدنی **ماده ۱۰۱-۱** لایحه اصلاح قانون آئین دادرسی مدنی مصوب سال ۱۳۱۸ مجلس شورای ملی و کمیسیون مشترک مجلسین مصوب سال ۱۳۳۴ در ۸۰ مورد از مواد و تبصره های آن بشرح زیر اصلاح و تصویب میشود:

۱- در شق ۱ و ۲ و ۳ ماده ۱۳ مبلغ پنجاه هزار ریال به یکصد هزار ریال تبدیل میشود.

۲- در بند یک ماده ۱۵ مبلغ یکصد هزار ریال به دو صد هزار ریال تبدیل میشود.

۳- در ماده ۱۹ مبلغ دوهزار ریال به بیست هزار ریال تبدیل میشود.

۴- بند ۴ ماده ۶۲ بشرح زیر اصلاح میشود:
۴- و کالت در ادعای جعل یا انکار نسبت به سند طرف و استرداد سند.

۵- در ماده ۷۹ مبلغ دوهزار ریال به بیست هزار ریال تبدیل میشود.

۶- تبصره های زیر بعنوان تبصره ۲ و ۳ بماده ۸۵ اضافه میشود:

تبصره ۲- هرگاه در تنظیم دادخواست مقررات ماده ۷۹ رعایت نشده باشد بترتیب فوق بمدعی اخطار میشود که ظرف ۵ روز با رعایت مسافت صریحاً تعیین کند که تقاضای رسیدگی بنگدام دعوی یا دعوی که منشاء و مبنای آن یکی یا مربوط بیکدیگر است دارد در صورتیکه مدعی در موعد پاسخ موجهی نداد دادخواست بترتیب فوق رد میشود و قرار دفتر در این مورد قابل شکایت در دادگاه است و نظر دادگاه

قطعی است و در صورت تعیین دعوی یا دعوی که منشاء و مبنای آن یکی یا مربوط بیکدیگر است دادخواست نسبت بدعوی یا دعوی تعیین شده بشرط داشتن نقص از جهت دیگر قبول و نسبت به بقیه دعوی یا دعوی مسترد شده محسوب است.

تبصره ۳- در هر مورد که هزینه انتشار آگهی ظرف یکماه از تاریخ ابلاغ اخطاریه دفتر تأدیه نشود دادخواست بوسیله دفتر رد خواهد شد و این قرار در حدود مقررات قابل شکایت در دادگاه میباشد جز در مواردیکه مدعی از هزینه دادرسی اعسار داده باشد که در این صورت مدت یکماه مزبور از تاریخ ابلاغ دادنامه رد اعسار نامبرده در مرحله نخستین محسوب خواهد شد.

۷- ماده ۸۷ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۸۷- ارزیابی خواسته بترتیب ذیل بعمل میآید:
۱- اگر خواسته پول رایج ایران باشد برپای آن عبارات است از مبلغ معین در دادخواست و اگر پول خارجی باشد ارزیابی آن بشرح رسمی در تاریخ تقدیم دادخواست بپای خواسته محسوب است.

۲- در دعوی چند نفر مدعی که هر یک یک قیمت از کل را مطالبه مینمایند بپای خواسته مساوی است با حاصل جمع تمام قسمتهائی که مطالبه میشود.

۳- در دعوی راجعه بمنافع و حقوقی که باید بمواد معین استیفاء و باینرا داشته شود بپای خواسته حاصل جمع تمام اقساط و منافع است که مدعی خود را ذبحق در مطالبه آن میداند.

در صورتیکه حق نامبرده محدود بزمان معین نبوده و با مادام العمر باشد بپای خواسته مساوی است با حاصل جمع منافع ده ساله یا آنچه را که در ظرف ده سال با استیفاء کند.

۴- در دعوی راجع باموال غیر پول بپای خواسته مبلغی است که مدعی در دادخواست معین کرده و مدعی علیه در اولین لایحه خود در دادرسی عادی و یا اولین جلسه در دادرسی اختصاصی آنرا تکذیب نکرده است در مواردی که تعیین بپای خواسته در ابتدای دعوی ممکن نیست بپای خواسته بیش از یکصد هزار ریال محسوب است مگر اینکه لاجمالاً کمتر بودن بها معلوم باشد.

۸- در ماده ۸۸ بعد از جمله (در صورتیکه مؤثر در

صلاحیت دادگاه) عبارت (با مؤثر در قابل پژوهش یا فرجام بودن حکم باشد) اضافه میشود.

۹- ماده ۹۰ بشرح زیر اصلاح و دو تبصره به آن اضافه میشود:

ماده ۹۰- ابلاغ دادخواست و بیوستها باید بتوسط مأمور ابلاغ بعمل آید و مأمور مکلف است آنرا ظرف دو روز بشخص مدعی علیه ابلاغ نموده در نسخه ثانوی رسید خذ کند و در صورت امتناع مدعی علیه از گرفتن برگها امتناع او را در ابلاغ نامه قید کرده و بدفتر دادگاه عودت دهد.

تبصره ۱- ابلاغ اوراق دعوی ممکن است در هر یک از محل سکونت یا کار بعمل آید و برای ابلاغ در محل کار کارکنان وزارتخانهها و سازمانها و شرکتها و بانکهای دولتی و مؤسسات مأمور خدمات عمومی و شیردارها میتواند اوراق را بکارگزارانی قسمت مربوط با نزد رئیس مستقیم کارمند ارسال داشت و اشخاص مذکور طبق مقررات مسئول اجرای امر ابلاغ میباشد و باید حداکثر ظرف ده روز اوراق را اعاده دهند.

تبصره ۲- در مواردیکه در منزل شوهر سکونت ندارد ابلاغات در محل سکونت یا محل کار او بعمل میآید.

۱۰- ماده ۹۲ بصورت زیر اصلاح میشود:

ماده ۹۲- اگر اشخاص مذکور در دو ماده قبل بیسواد باشند اثر انگشت آنها باید در ذیل ابلاغ نامه منعکس شود و هرگاه بجهتی نتوانند رسید بدهند مأمور این نکته را با مسئولیت خود در ابلاغ نامه قید و دادخواست و بیوستهای آنرا با آنها تسلیم کرده و ابلاغ نامه را بدفتر دادگاه عودت میدهد.

۱۱- ماده ۹۳ بشرح زیر اصلاح میشود:
ماده ۹۳- هرگاه اشخاص مذکور در ماده ۹۱ از گرفتن برگهای دعوی استنکاف کنند مأمور اعلامیه ای خطاب بمدعی علیه مشتمل بر نکات زیر:

- ۱- نام و مشخصات مدعی و مدعی علیه.
- ۲- تاریخ روزیکه مأمور برای ابلاغ بمحل آمده.
- ۳- استنکاف اشخاص ساکن در محل از گرفتن برگها.
- ۴- دعوت مدعی علیه بمراجعه بدفتر دادگاهی که رسیدگی بدعوی خواهند نمود برای دریافت دادخواست و بیوستهای آن و در صورتیکه دعوت برای حضور در جلسه دادرسی باشد با قید روز و ساعت جلسه دادرسی تنظیم نموده و بدو محل سکونت یا کار مدعی علیه می رسانند و مراتب را در

ابلاغ نامه قید میکند و آنرا با برگهای دعوی بدفتر دادگاه عودت میدهد.

۱۲- ماده ۹۴ بشرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن اضافه میشود:

ماده ۹۴- در صورتیکه هیچ یک از اشخاص مذکور در دو ماده ۹۰ و ۹۱ در محل نباشند مأمور ابلاغ این امر را در ذیل ابلاغ نامه قید و برگها را به دفتر دادگاه عودت میدهد و نیز اعلامیه ای مشتمل بر قیود ۱ و ۲ و ۳ مذکور در ماده فوق و اینک در وقت مراجعه مأمور کسی در محل نبوده است تنظیم نموده و به در محل سکونت مدعی علیه میجسباند و علاوه آگهی در روزنامه رسمی یا یکی از روزنامه های کثیرالانتشار که برای آگهیهای رسمی در مرکز و شهرستانها معین می گردد یک نوبت منتشر میشود و در آگهی مفاد دادخواست و اینک اعلامیه ای بدو محل سکونت مدعی علیه جسیباید شده درج میگردد و اگر از تاریخ نشر آگهی تا یکماه مدعی علیه برای رؤیت دادخواست بدفتر دادگاه مراجعه نکند دادخواست ابلاغ شده محسوب است عدم مراجعه مدعی علیه بدفتر باید بگواهی مدیر دفتر برسد مدعی میتواند درخواست نماید که قبل از آگهی دادخواست و بیوستهای آن بار دیگر بمحل مدعی علیه فرستاده شود.

تبصره ۵- نشر آگهی در روزنامه برای ابلاغ مفاد هر نوع دادخواست و ضمائم آن است ولی برای ابلاغهای بعدی در هر مرحله لازم نخواهد بود.

۱۳- ماده ۹۵ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۹۵- ابلاغ دادخواست در کشور بیگانه بوسیله مأمورین سیاسی یا کنسولی ایران بعمل میآید مأمورین مزبور دادخواست و ضمائم آنرا وسیله مأمورین سفارت با هر وسیله ای که امکان داشته باشد برای مدعی علیه میفرستند و مراتب را از طریق وزارت امور خارجه با اطلاع دادگاه میرسانند. در صورتیکه در کشور محل اقامت مدعی علیه مأمورین سیاسی یا کنسولی نباشند این اقدام را وزارت امور خارجه بطریقی که مصلحت بداند انجام میدهد.

۱۴- ماده ۹۷ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۹۷- مأمور ابلاغ باید مراتب زیر را در نسخه اول و دوم ابلاغنامه تصریح و امضاء نماید.
۱- نام و مشخصات خود بطور روشن و خوانا

۲- نام کسی که دادخواست باو ابلاغ شده با تعیین اینکه جسمی نسبت به مدعی علیه دارد
۳- محل و تاریخ ابلاغ با تعیین روز و ماه و سال با تمام حروف

۱۵- ماده ۱۰۱ شرح زیر اصلاح و يك تبصره بآن اضافه میشود.

ماده ۱۰۱ - ابلاغ تکلیف ادارات دولتی و سازمانهای وابسته بدولت و مؤسسات مأمور خدمات عمومی و نیز مؤسساتی که سرمایه آن جزئی و با کمال متعلق بدولت است و همچنین شهرداریها باین ترتیب بعمل می آید که مدیر دفتر نامهای برای ابلاغ دعوی بمؤسسه نوشته و اوراق دعوی را بضمیمه آن توسط مأمور ابلاغ ارسال میدارد مأمور نامه و ضمانت آنها را تسلیم رئیس دفتر مرجع مخاطب یا قائم مقام او میکند و در نسخه ثانی ابلاغ نامه رسید اخذ مینماید در صورت امتناع رئیس دفتر یا قائم مقام او امتناع را در برگ ابلاغ نامه با رعایت ماده ۹۳ قید و آنرا بدفتر دادگاه عودت میدهد در مورد فوق استثنای رئیس دفتر یا قائم مقام او از گرفتن اوراق دعوی و ندادن رسید در حکم تخلف از انجام وظیفه خواهد بود.
تبصره ۵ - در دعاوی مربوط بشعب ادارات و شرکتهای سازمانهای دولتی با وابسته بدولت ابلاغ بمسئول دفتر شعبه مربوط بعمل خواهد آمد.

۱۶- ماده ۱۰۲ شرح زیر اصلاح و تبصره های زیر به آن اضافه میشود.

ماده ۱۰۲ - در دعاوی راجع به سایر اشخاص حقوقی دادخواست و ضمانت آن به مدیر یا قائم مقام او ابلاغ خواهد شد و هرگاه مأمور تواند دادخواست را بشخص مدیر یا قائم مقام او یا دارنده حق اضاء برساند آنرا به مسئول دفتر مؤسسه ابلاغ مینماید مقررات مواد ۹۳ و ۹۴ در ابلاغ باین اشخاص رعایت خواهد شد.

تبصره ۱ - در دعاوی موضوع این ماده هرگاه ابلاغ اوراق دعوی در محل تعیین شده ممکن نگردد اوراق در آخرین محلی که به اداره ثبت شرکتهای معرفی شده ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲ - در دعاوی مربوط بورشکسته دادخواست و ضمانت آن به اداره یا مدیر تصفیه ابلاغ میشود.

تبصره ۳ - در دعاوی مربوط بشرکتهای منحل شده

که دارای مدیر تصفیه نباشند اوراق دعوی به آخرین مدیر قبل از انحلال شرکت ابلاغ خواهد شد.

۱۷- ماده ۱۰۴ شرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۰۴ - در صورتیکه شرکاء ملك با قنات یا مجاری میاه و حقایق رودخانه و چاههای عمیق و سایر حقوق راجع به اموال غیر منقول طرف دعوی واقع شوند و تعداد آنها بیش از ۱۵ نفر باشد بدخواست مدعی دادخواست و ضمانت آن بدو نفر از شرکاء که سهام زیادتری دارند ابلاغ میشود و علاوه مفاد دادخواست و پیوسته های آن طبق ماده ۱۰۰ آگهی خواهد شد.

۱۸- ماده ۱۰۵ شرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۰۵ - اگر مدعی علیه در حوزه دادگاه دیگری اقامت داشته باشد دادخواست توسط دفتر آن دادگاه بوسیله مأمورین ابلاغ با هر وسیله دیگری که ممکن باشد ابلاغ میشود در صورتیکه مدعی علیه در مقرر دادگاه مقیم نباشد توسط شهرداری یا ژاندارمری یا بخشدار یا رئیس خانه انصاف یا کدخدا یا رئیس انجمن ده یا ساست سفارشی دو قصد ابلاغ میشود و اشخاص مذکور طبق مقررات مسئول اجرای صحیح امر ابلاغ و اعاده اوراق خواهند بود و درجائیکه هیچیک از این وسائل نباشد بوسیله آگهی بترتیبی که در ماده ۱۰۰ مقررات اقدام میگردد.

در صورتیکه مدعی علیه در بازداشتگاه بازندان باشد دادخواست و اوراق دعوی بوسیله اداره زندان بنامبرده ابلاغ خواهد شد.

۱۹- ماده ۱۰۸ بترتیب زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۰۸ - هرگاه یکی از طرفین دعوی محل اقامتی را که برگهای اولیه در آن محل ابلاغ شده با محلی که برای ابلاغ برگها انتخاب کرده اند تغییر دهند باید فوراً محل جدید را با مشخصات بدفتر دادگاه اطلاع دهند و مادامی که باین ترتیب اطلاع ندادند برگها را ب همان محل سابق فرستاده میشود.

و در صورتیکه کسی در محل نباشد یا اشخاصی که هستند نخواهند رسید بدهند مأمور ابلاغ این نکته را در ابلاغ نامه تصریح و بدفتر دادگاه عودت میدهد در این صورت برگهای نامبرده ابلاغ شده محسوب است و در دفتر دادگاه باقی میماند و کسیکه باید باو ابلاغ بشود نمیتواند ب عدم اطلاع متعذر گردد.

۲۵- مواد ۱۷۶ - ۱۷۷ - ۱۷۸ - ۱۷۹ - ۱۸۰

۱۸۱ - ۱۸۲ - ۱۸۳ - ۱۸۴ - ۱۸۶ - ۱۸۸ نسخ میشود.

۲۶- ماده ۱۹۵ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۱۹۵ - هرگاه مدعی بدخواست اجرای موقت نماید دادگاه صادرکننده حکم نخستین تا قبل از انقضای مدت پژوهشی مکلف باظهار نظر نسبت بدخواست مذکور میباشد و بعد از پژوهش خواهی محکوم علیه اخذ تصمیم در این خصوص بادادگاه پژوهش است.

۲۷- ماده ۲۰۲ بشرح زیر اصلاح و يك تبصره بآن اضافه میشود.

ماده ۲۰۲ - دادگاه در مورد بند ۱ و ۲ ماده ۱۹۷ با صدور قرار عدم صلاحیت پرونده را بارونوشتی از فرار بمرجعی که صالح تشخیص داده ارسال میدارد و مرجع اخیر نیز در صورتیکه خود را صالح نشناسد پرونده را برای حل اختلاف بمرجع حل اختلاف میفرستد تا طبق رأی آن مرجع عمل شود.

تبصره ۵ - در مورد این ماده پس از تعیین مرجع صالح تبادل لوائح در دادرسی غایبی و همچنین اقدامات تا پایان جلسه اول دادرسی اختفاری تجدید نمیشود.

۲۸- ماده ۲۲۵ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۲۲۵ - مدعی میتواند قبل از تقدیم دادخواست یا ضمن دادخواست راجع باصل دعوی یا در جریان دادرسی در موارد زیر از دادگاه بدخواست تأمین خواسته نماید و دادگاه مکلف بقبول آنست.

۱- دعوی مستند بسند رسمی باشد.

۲- خواسته در معرض تضییع یا تفریط باشد.

۳- مدعی خساراتی تراکه ممکن است بر طرف مقابل وارد آید نقداً بصندوق دادگاه بپردازد تعیین میزان خسارت بنظر دادگاهی است که بدخواست تأمین را پذیرفته است در صورتیکه قرار تأمین اجرا شده و مدعی دراصل دعوی بموجب رأی نهائی محکوم به بیحقی شده وجه تودیع شده بابت خسارات تأمین بمحکوم له پرداخت میشود.

۴- در سایر موارد که بموجب قانون مخصوص دادگاه مکلف بقبول درخواست تأمین باشد.

۲۹- ماده ۲۷۷ نسخ میشود.

۳۰- تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ ماده ۳۰۴ اضافه میشود.

۲۰- ماده ۱۱۳ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۱۳ - مقررات راجع بابلاغ برگهای دعوی مدعی علیه از هر جهت جز در مورد انتشار آگهی در روزنامه برای ابلاغ بمدعی نیز رعایت میشود.

۲۱- ماده ۱۲۷ بصورت زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۲۷ - دادگاه میتواند جلسه دادرسی را با رضایت متداعیین فقط برای بیکبار بناخیر اندازد.

۲۲- ماده ۱۷۳ نسخ میشود.

۲۳- ماده ۱۷۴ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۷۴ - محکوم علیه غائب میتواند طرف ده روز پس از ابلاغ حکم غیابی دادخواست پژوهشی بمرجع رسیدگی پژوهشی تقدیم دارد.

در مورد ماده ۱۹ حکم دادگاه نسبت بمبلغ بیست هزار ریال حضوری است مگر اینکه خواننده دعوی در هیچیک از جلسات دادرسی حاضر نبوده و یا هیچ پاسخ کتبی نداده باشد در اینصورت دادنامه مزبور از طرف محکوم علیه غائب وفق شرایط عمومی دادخواست با رعایت مقررات ماده ۱۷۵ و شق ۱ و ۲ ماده ۴۸۲ و مواد ۴۸۳ و ۴۸۶ و ۴۸۷ و ۴۸۸ همین قانون پس از ابلاغ قابل اعتراض است و حکمی که در رسیدگی بعدی صادر میشود حضوری و قطعی خواهد بود.

۲۴- ماده ۱۷۵ بشرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۱۷۵ - مدت مذکور در ماده قبل از تاریخ ابلاغ واقعی حکم غیابی یا رونوش حکم بمحکوم علیه یا وکیل او شروع میشود و هرگاه ابلاغ بشخص محکوم علیه میسر نباشد و بطریق دیگر قانونی ابلاغ بعمل آید باز هم ابلاغ محسوب و حکم غیابی پس از گذشتن مهلت قانونی و قطعی شدن بموقع اجراء گذارده خواهد شد و محکوم علیه غائب در صورتیکه مدعی عدم ابلاغ باشد میتواند دادخواست پژوهشی بدادگاه مرجع رسیدگی پژوهشی بدهد و دادگاه بدو در این باره رسیدگی نموده قرار رد یا قبول دادخواست را میدهد و دادن دادخواست پژوهشی مانع اجراء حکم غیابی که قطعی محسوب شده نخواهد بود مگر آنکه از دادگاه مرجع رسیدگی پژوهشی قرار قبول دادخواست پژوهشی صادر شود دعوی عدم اطلاع از رأی با انقضاء ده روز از اولین ابلاغ واقعی بزرگ اجرائیه یا اخطار به های اجرائی مسموع نخواهد بود.

تبصره ۲ - ادارات دولتی و شهرداریها و مؤسسات مذکور در این ماده در صورتیکه خود نیز شرف دعوی باشند ملزم بر عایت مفاد این ماده میباشند.

۳۱- ماده ۳۷۷ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۷۷ - اظهار تردید یا انکار باید در دادرسی عادی در اولین لایحه جوابیه و در دادرسی اختصاری در جلسه اول و در مورد بکه حکم بدون دفاع مدعی علیه صادر میشود ضمن پژوهش خواهی اثر آن بعمل آید نسبت به مدارکی که در مرحله پژوهش استناد میشود نیز اظهار تردید یا انکار باید در اولین لایحه جوابیه بعمل آید.

۳۲- ماده ۳۷۹ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۷۹ - ادعای جعلیت نسبت به اسناد باید طبق ماده ۳۷۷ با ذکر دلایل جعلیت اقامه شود و الا دادگاه بدآن ترتیب اثر نمیدهد.

۳۳- ماده ۳۸۰ شرح زیر اصلاح و يك تبصره به آن اضافه میشود:

ماده ۳۸۰ - دعوی جعل نسبت به سند اگر ضمن مبادله لوابیح باشد مدیر دفتر دادگاه مکلف است پرونده را بنظر دادگاه برساند و هرگاه دادگاه مفاد سند را مؤثر در دعوی بدانند دستور میدهد که دعوی جعل و دلایل آن نیز ابلاغ شود. اگر طرف مقابل با استفاده از سند باقی باشد نظیر موعده

قانونی اصل سند موضوع ادعای جعل را باید بدفتر دادگاه تسلیم کند و همان وقت به ادعای جعل پاسخ بدهد مدیر دفتر پس از رسیدن سند آنرا بنظر رئیس دادگاه رسانیده و دادگاه آنرا فوراً مبرموم و موم مینماید هرگاه در موعده قانونی صاحب سند از تسلیم آن بدفتر خودداری کند سند از عداد دلایل خارج میشود.

تبصره - در مورد بکه و کیل یا نماینده قانونی دیگری در دادرسی مداخله دارد هرگاه دسترسی به اصل سند نداشته باشد حق استمهال دارد و دادگاه میتواند مهلت متناسبی باو بدهد.

۳۴- ماده ۳۸۱ نسخ میشود.

۳۵- ماده ۳۸۲ شرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۳۸۲ - مدیر دفتر پاسخ صاحب سند را که طبق ماده ۳۸۰ داده میشود بطرف ابلاغ و پس از مبادله لوابیح طبق ماده ۱۲۸ اقدام میکند.

۳۶- ماده ۳۸۳ نسخ میشود.

۳۷- ماده ۳۸۴ نسخ میشود.

۳۸- ماده ۳۹۰ شرح زیر اصلاح و يك تبصره بآن اضافه میشود.

ماده ۳۹۰ - در صورتیکه مدعی جعل شخص معینی را بساختن سند مورد ادعای جعل متهم نماید میتواند مستقیماً ادعای خود را به دادستان اعلام دارد این امر مانع رسیدگی دادگاه حقوقی به ادعای جعل و دعوی نخواهد بود ولی هرگاه اصالت یا جعلیت سند در مرجع جزائی بموجب رأی نهائی ثابت شود و آن سند مستند حکم صادره از دادگاه حقوقی باشد رأی مرجع جزائی در خصوص جعلیت یا اصالت سند طبق مقررات راجع به اعاده دادرسی قابل استفاده خواهد بود. ولی اگر رسیدگی حقوقی هنوز خاتمه نیافته باشد رأی قطعی صادره از مرجع جزائی در خصوص اصالت یا جعلیت برای دادگاه حقوقی متبع است.

تبصره - در صورتی که ضمن رسیدگی دادگاه حقوقی از طرف دادستان علیه مدعی با اتهام ارتکاب جعل کیفر خواست صادر شود دادگاه حقوقی تعیین تکلیف بر وند جزائی رسیدگی خود را در آن قسمت از دعوی که مربوط به جعلیت سند مورد ادعای جعل است متوقف میکند.

۳۹- ماده ۳۹۱ نسخ میشود.

۴۰- ماده ۳۹۲ شرح زیر اصلاح میشود.

ماده ۳۹۲ - بعد از ادعای جعل سند تردید یا انکار آن مسموع نیست و بالعکس در صورت تردید یا انکار سند با ادعای جعل فقط با ادعای جعل رسیدگی خواهد شد. پس از اظهار تردید یا انکار دعوی جعلیت نسبت به سند دعوی پرداخت وجه آن یا هر نوع انجام تعهد جزئی یا کلا مسموع نیست ولیکن در صورت تعرض به اصالت سند همراه با دعوی پرداخت وجه آن فقط بدعوی اخیر رسیدگی خواهد شد.

۴۱- ماده ۳۹۶ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۹۶ - در مورد تطبیق خط و امضاء یا مهر یا اثر انگشت نوشتجانی اساس تطبیق قرار داده میشود که طرفین در انتخاب آنها موافق باشند و در صورت عدم توافق طرفین نوشتجات زیر اساس تطبیق قرار داده میشود.

۱- خط یا امضاء یا مهر یا اثر انگشت بر اسناد رسمی بدفتر اسناد رسمی.

۲- خط یا امضاء یا مهر یا اثر انگشت که در اوراق راجع بدعاوی در دادگاه تنظیم شده باشد.

۳- خطوط یا امضاء اشخاص رسمی در نوشتجات رسمی.

۴- اسناد عادی که قبلاً بصحت خط یا امضاء یا مهر یا اثر انگشت آن اعتراف شده باشد در صورتی که يك قسمت از سند مورد اختلاف و قسمت دیگر از حیث خط مسلم باشد دادگاه میتواند همین قسمت را اساس تطبیق قرار دهد.

۴۲- ماده ۳۹۷ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۹۷ - خط و مهر یا امضاء یا اثر انگشت اسناد عادی را که انکار یا تردید یا نسبت به آن ادعای جعل شده باشد نمیتوان اساس تطبیق قرار داد هر چند که صحت آن در نتیجه تطبیق معلوم شده باشد.

۴۳- ماده ۳۹۸ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۹۸ - اگر کسی که خط یا امضاء یا اثر انگشت سند باو نسبت داده شده در حال حیات باشد ممکن است که او را برای استکتاب احضار نمود عدم حضور یا امتناع از تکلیبات بدون عذر موجه در این مورد دادگاه میتواند قریباً صحت سند قرار دهد.

۴۴- ماده ۴۰۵ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۰۵ - هرگاه نسبت بسندی دعوی جعل شود یا شخصی سند منسوب بخود را انکار کند و صحت سند محرز گردد دادگاه ضمن حکم راجع به اصل دعوی انکار کننده و یا مدعی جعل را بتأدیبه جریمه ای معادل یکدهم اصل محکوم به مربوط بسند مورد ادعای جعل یا انکار محکوم میکند در صورتی که سند راجع بوجه نقد نباشد میزان جریمه از یکهزار ریال تا یکصد هزار ریال متناسب دعوی و بنظر دادگاه خواهد بود جریمه مذکور پس از حصول اعتبار نهائی حکم بدستور دادگاه صادر گشته آن طبق مقررات ماده يك الحاقی بقانون آئین دادرسی کیفری و جوبل خواهد شد.

۴۵- ماده ۴۴۱ شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۴۴۱ - عدم تهیه وسیله اجرای قرار معاینه محلی توسط متقاضی موجب خروج معاینه محل از عداد دلایل میباشد و اگر معاینه محلی بنا دادگاه لازم بداند بیرووسائل اجرای قرار در مرحله بدوی با خواهان و در مرحله پژوهشی با پژوهشخواه میباشد و در صورتی که بعلت عدم تهیه وسیله

اجرای قرار مقدور نباشد و دادگاه هم نتواند بدون معاینه محل حکم دهد دادخواست بدوی ابطال و در صورتی که در مرحله پژوهشی باشد دعوی پژوهشی ساقط میشود.

۴۶- ماده ۴۲۵ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۲۵ - در هر مورد که جلب نظر کارشناس لازم باشد دادگاه رأس بقید فرعه کارشناس تعیین میکند و اگر انتخاب کارشناس بلافاصله بعد از مبادله لوابیح بعمل آید و یا کارشناس در جلسه دادرسی انتخاب شود طرفین با یکی از آنها غایب باشند طرفین و یا بطرف غایب انتخاب کارشناس اخطار می شود تا اگر جهت ردی باشد ظرف یک هفته بر عایت مسافت بدادگاه اعلام دارد در غیر موارد مذکور صدور اخطار به فوق لازم نیست و طرفین میتوانند ظرف يك هفته از تاریخ جلسه دادرسی که در آن کارشناس انتخاب شده است اگر جهت ردی باشد بدادگاه اعلام نمایند.

رد کارشناس بعد از موعده مذکور تا قبل از نظر کارشناس نیز جایز است بشرط اینکه جهت رد بعد از موعده فوق حادث گردد. طرفین دعوی می توانند ظرف موعده مذکور کارشناس یا کارشناسان دیگری را بدراضی انتخاب و بدادگاه معرفی کنند و در این صورت کارشناس مرضی طرفین بجای کارشناس منتخب دادگاه برای اجرای قرار کارشناسی اقدام خواهد کرد. کارشناسی که براضی انتخاب میشود ممکن است غیر از کارشناس رسمی باشد. در صورتی که کارشناس متعدد باشد عدده آنها باید باقی باشد.

۴۷- ماده ۴۴۸ نسخ میشود.

۴۸- ماده ۴۴۹ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۴۹ - کارشناس ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ تعیین بداین سمت باید بدربورت وجود جهت رد آن را اعلام نماید بعد از انقضاء مدت مذکور در صورتی که جهتی برای رد کارشناس نباشد دادگاه وقت و محل رسیدگی را تعیین و بکارشناس و طرفین اطلاع میدهد کارشناس باید در مدت مقرر نظر خود را اظهار دارد مگر اینکه موضوع از اموری باشد که اظهار عقیده کارشناس در آن مدت میسر نباشد در این صورت به تقاضای کارشناس دادگاه مهلت مناسب دیگری تعیین و بدکارشناس و طرفین اعلام میدارد و بهر حال اظهار نظر کارشناس باید صریح و موجه باشد هرگاه کارشناسی ظرف مدت معین یا مهلت ثانوی عقیده خود را بد اطلاع دادگاه نرساند

کارشناس دیگری تعیین میشود و هر يك از اصحاب دعوی که از تخلف کارشناس متضرر شده باشد میتواند از کارشناس مطالبه خسارت نماید. کارشناس متخلف مستحق حق الزحمه نیست و علاوه بر مجازات مقرر در ماده ۲۳ قانون کارشناسان رسمی به ششماه محرومیت از کارشناسی محکوم میشود.

۴۹ - ماده ۳۵۳ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۵۳ - کارشناسان رسمی که بقید فرغه انتخاب میشوند مکلف به قبول کارشناسی هستند مگر اینکه جهت ردی غدیر بکه به تشخیص دادگاه موجه تلقی شود داشته باشند.

۵۰ - ماده ۴۵۸ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۵۸ - دادگاه حق الزحمه کارشناسی را با رعایت کمیت و کیفیت و ارزش کار تعیین میکند و حق کارشناس باید قبل از تعیین وقت برای اجرای قرار کارشناسی صندوق دادگاه سپرده شود هر گاه بعد از اظهار نظر کارشناس معلوم گردد که حق الزحمه معین متناسب با ارزش کار انجام شده توسط کارشناس نبوده است دادگاه میتواند مقدار حق الزحمه را بطور قطع تعیین کند و دستور وصول آنرا به اجرا بدهد. حق الزحمه کارشناس مرضی الطرفین را در صورتی دادگاه تعیین میکند که طرفین با کارشناس در تعیین آن تراضی نکرده باشند.

۵۱ - ماده ۴۵۹ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۵۹ - تودیع حق الزحمه کارشناس بعهده طرفی است که تقاضا کرده و هر گاه ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ آنرا نپردازد کارشناسی از عداد دلائل او خارج خواهد شد و در صورتیکه ارجاع امر بکارشناس بدرخواست طرفین باشد پرداخت حق الزحمه بالمناصفه بعهده طرفین است و اگر يك طرف از پرداخت امتناع کند طرف دیگر میتواند حق کارشناسی را تودیع و آنرا جزء خسارات مطالبه نماید و در صورت عدم تودیع قرار کارشناسی اجراء و سهم مستنکف بنسبتور دادگاه دو برابر از اوبه وسیله دایره اجراء وصول و يك برابر آن بنفع صندوق دولت ضبط خواهد شد.

هر گاه قرار کارشناسی بنظر دادگاه باشد و دادگاه نیز نتواند بدون انجام کارشناسی رأی بدهد پرداخت حق کارشناس در مرحله بدوی بعهده خواهان و در مرحله پژوهشی بعهده پژوهش خواهد است و در صورتیکه طرف موعد مقرر بالاخر

کارشناس تودیع نشود دادخواست بدوی ابطال و اگر در مرحله پژوهشی باشد دعوی پژوهشی ساقط میگردد.

۵۲ - ماده ۴۷۶ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۷۶ - احکام مفصله زیر قابل پژوهش نیست:

۱ - احکام صادره در دعوی که خواسته آن از بیست هزار ریال بیشتر نباشد.

۲ - احکامی که دادگاههای شهرستان در رسیدگی پژوهشی میدهند.

۳ - احکامی که طبق رأی يك یا چند نفر کارشناس صادر شده است که اصحاب دعوی کتباً در تعیین آن تراضی کرده و رأی آنها را قاطع دانسته اند.

۴ - احکام صادره در دعاوی بکه اصحاب دعوی تراضی کرده اند که بدعوی آنان فقط در درجه نخستین و بدون پژوهش رسیدگی شود.

۵ - احکام مستند به قرار قاطع دعوی در دادگاه.

۶ - احکام مستند بسوگند، در مورد فقره ۳ و ۳ صورت جلسه به امضای طرفین رسیده باشد سند کتبی محسوب است.

۵۳ - ماده ۴۷۷ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۷۷ - هیچ قراری به تنهایی قابل پژوهش نیست مگر آنچه را قانون صریحاً اجازه داده باشد این امر مانع نخواهد بود از اینکه ضمن درخواست پژوهش از حکم در ماهیت دعوی نسبت بقرارهائیکه از دادگاه قبلا صادر شده است باستثناء قرار عدم صلاحیت نسبی اعتراض نمود.

۵۴ - بند يك ماده ۴۷۸ حذف میشود.

۵۵ - ماده ۴۷۹ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۷۹ - قرار های دادگاه در دعوی که حکم راجع آن قابل پژوهش نیست و همچنین حکمی که راجع به متفرعات دعوی مزبور از قبیل خسارت و غیره صادر میشود غیر قابل پژوهش است.

۵۶ - بند ۲ ماده ۴۸۲ شرح زیر اصلاح میشود:

۲ - نسبت بدکسانیکه در خارج مقیمند دو ماه.

۵۷ - ماده ۴۸۸ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۸۸ - در صورتیکه دادخواست پژوهشی بعد از انقضای مهلت داده شده باشد دادگاهی که مرجع رسیدگی است قرار رد آنرا صادر مینماید و در مورد احکامی باین طبق ماده ۱۷۵ عمل میشود.

۵۸ - ماده ۴۹۶ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۹۶ - هر دادخواست پژوهشی که نکات مذکور در بند ۲ و ۳ و ۴ ماده ۴۹۱ و مواد ۴۹۲ و ۴۹۳ در آن رعایت نشده یا تمام هزینه دادرسی پژوهشی آن تادیه نشده باشد بجز این بقیانده ومدیر دفتر دادگاهی که دادخواست با آنجا داده شده ظرف دو روز از تاریخ وصول دادخواست تقاضای بطور تفصیل بدادخواست دهند بکتابت اشلاع دادخواست روز ابلاغ پنج روز با رعایت مدت مسافت بنا و مهلت میدهد که تقاضای رافع کند و اگر محتاج تجدید دادخواست باشد از تجدید نمایند و هر گاه ظرف این مدت دادخواست تکمیل یا تجدید نشد دادخواست بموجب قرار صادره دفتر رد خواهد شد و این قرار ظرف ده روز قابل شکایت در دادگاه مرجع شکایت پژوهشی است و رأی دادگاه در این مورد قطعی است.

۵۹ - عبارت زیر بعنوان بنده ماده ۵۰۸ اضافه میشود:

۵ - تغییر عنوان خواسته از اجرت المسمی به اجرت المثل و بالعکس.

۶۰ - ماده زیر بعنوان ماده ۵۱۵ مکرر اضافه میشود:

ماده ۵۱۵ مکرر - عدم رعایت شرایط قانونی دادخواست بدوی و یا رفع نقائص آن در غیر موعد قانونی که مورد توجه دادگاه نخستین قرار نگرفته جز در موارد زیر قابل ترتیب اثر نیست:

۱ - عدم رعایت ماده ۷۶ مگر آنکه سمت دادخواست دهنده بعداً مجوز یا کسی که صلاحیت دارد عمل نامبرده را تأیید و یا تنفیذ کرده باشد.

۲ - عدم تأدیه تمام یا قسمتی از هزینه دادرسی در مورد اول بدستور دادگاه، دفتر بدادخواست دهنده بدوی اخطار میکند تا ظرف پنج روز نقص موجود را رفع نماید و در صورت عدم رفع نقص در موعد مقرر دادگاه با فتح حکم بدوی قرار رد دعوی را صادر میکند و در مورد دوم مقرر میدارد تا هزینه دادرسی از خواهان وصول گردد.

۶۱ - ماده ۵۱۶ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۵۱۶ - هر گاه دادگاهی که شکایت پژوهشی رسیدگی مینماید در حکم مورد رسیدگی جز سهو حساب یا اشتباه در عدد و یا از قلم افتادگی قسمتی از خواسته که به ثبوت رسیده اشکال دیگری مشاهده نکند حکم را تصحیح و تأیید خواهد نمود. هر گاه دادگاه پژوهش دادگاه بدوی را فاقد

صلاحیت ذاتی بشناسد یا فتح رأی بدوی پرونده را برای رسیدگی مرجع بدوی صالح ارسال میدارد.

عدم صلاحیت نسبی دادگاه بدوی اعم از اینکه در مرحله نخستین ایراد صلاحیت شده یا نشده باشد موجب فتح رأی پژوهش خواسته از این جهت نیست.

۶۲ - ماده زیر بعنوان ماده ۵۱۶ مکرر اضافه میشود:

ماده ۵۱۶ مکرر - در صورتیکه دادگاه پژوهشی قرار دادگاه بدوی را رد نمورد و یا عدم استماع دعوی بجهت مذکور در قرار موجود نباشد و بجهت قانونی دیگر دعوی را مردود یا غیر قابل استماع تشخیص بدهد نتیجه قرار صادره را تأیید خواهد کرد.

۶۳ - بند ۳ ماده ۵۲۱ شرح زیر اصلاح و بند ۴ آن اضافه میشود:

۳ - احکام قابل پژوهش دادگاههای شهرستان که بواسطه انقضاء مهلت پژوهش قطعی شده اند.

۴ - حکم ابطال رأی داور در دعوی که حکم دادگاه راجع باصل آن قابل فرجام است.

۶۴ - ماده ۵۲۲ شرح زیر اصلاح و ضمناً بند ۱ آن حذف میشود:

ماده ۵۲۲ - احکام زیر قابل رسیدگی فرجامی نیست:

۱ - احکام صادره در دعوی که ببنای خواسته آن از دوست هزار ریال بیشتر نباشد.

۲ - حکم مستند به قرار قاطع دعوی در دادگاه.

۳ - حکم مستند به رأی يك یا چند نفر کارشناس که طرفین کتباً و رأی آنها را قاطع دعوی قرار داده باشند.

۴ - در صورتی که طرفین کتباً حق شکایت فرجامی خود را ساقط کرده باشند.

۵ - حکم قبول یا رد اعسار.

۶ - احکامی که در ضمن رسیدگی یا بعد از رسیدگی بدعوی نسبت به متفرعات آن صادر می شود در صورتیکه حکم راجع باصل دعوی غیر قابل فرجام باشد.

۶۵ - ماده ۵۲۴ شرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۵۲۴ - قرارهای زیر در صورتیکه حکم راجع باصل دعوی قابل فرجام باشد به تنهایی قابل فرجام است:

۱ - قرار ابطال دادخواست یا رد آن در صورتیکه از دادگاه صادر شده باشد.

- ۲- قرار سقوط دعوی با سقوط شکایت پژوهشی
- ۳- قرار عدم اهلیت یکی از اصحاب دعوی
- ۴- فرار رد دعوی یا قرار عدم استماع آن
- ۵- فرار رد درخواست ابطال رأی داور
- ۶- قرار ایتیان سوگند

- ۶۶- ماده ۵۵۹ بشرح زیر اصلاح میشود:
- ماده ۵۵۹** - در موارد زیر حکم با قرار نقض میشود:
  - ۱- اگر دادگاه که حکم با قرار داده است خارج از صلاحیت ذاتی خود به دعوائی رسیدگی کرده.
  - ۲- هرگاه رسیدگی موافق صلاحیت ذاتی دادگاه بوده ولی حکم یا قرار برخلاف قانون صادر شده باشد.
  - ۳- اگر دعوی برخلاف اصول محاکمات رسیدگی شد
- موعد رعایت اصول مذکوره بدرجای اهمیت دارد که حکم با قرار را از اعتبار قانونی میندازد.
- ۴- اگر احکام با قرارهایی مابین بایکدیگر در یک موضوع و بین همان اصحاب دعوی یا قائم مقام آنها صادر شده باشد.

۶۷- ماده ۵۶۱ نسخ می شود.

۶۸- ماده ۵۷۲ بشرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۵۷۲ - اگر حکم بواسطه عدم صلاحیت ذاتی دادگاه نقض شود دیوان کشور رسیدگی بدعوی را مستقیماً

بمرجعی که صالح می شناسد معول میکند و آن مرجع در مورد صلاحیت ملزم به تبعیت از رأی شعبه دیوان مزبور است.

در سایر موارد نقض دعوی را بشعبه دیگر همان دادگاه که حکم منقوض را داده است رجوع مینماید و اگر دادگاه پیش از یک شعبه نداشته باشد و یا دارای شعبه دیگر بوده ولی دیوان کشور ارجاع بدادگاه دیگری را مقتضی بداند دیوان کشور دادگاهی را که در عرض دادگاه صادرکننده حکم است معین و رسیدگی مجدد را به آن ارجاع مینماید.

۶۹- ماده ۵۷۳ بشرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۵۷۳ - رسیدگی مجدد پس از نقض قرارهایی که قابل فرجام است بهمان دادگاه صادرکننده قرار ارجاع خواهد شد رأی شعبه دیوان کشور در نقض قرار و لزوم رسیدگی بهمهیت دعوی قطعی است و دادگاهی که رسیدگی بعد از نقض بدان ارجاع میشود مکلف به تبعیت از رأی شعبه دیوان

مزبور و رسیدگی بهمهیت دعوی است مگر اینکه بعد از نقض سبب تازه ای برای امتناع از رسیدگی بهمهیت دعوی حادث گردد در مورد فوق اگر قرار منقوض ابتدا در مرحله پژوهش صادر شده باشد بدادگاه صادرکننده قرار ارجاع میشود و اگر قرار منقوض در تأیید قرار دادگاه نخستین بوده است پرونده برای رسیدگی ماهوی مستقیماً بدادگاه نخستین ارسال می شود.

۷۰- ماده ۵۷۶ بشرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۵۷۶ - هرگاه حکمی در دیوان کشور نقض شود و حکم دادگاهی که رسیدگی بدعوی پس از نقض بان ارجاع شده مستند بطلل و اسبابی که حکم منقوض مبتنی بر آن بوده است باشد و یکی از طرفین نقض آن را بخواهد رسیدگی به این درخواست باید در جلسه عمومی شعب حقوقی دیوان کشور بعمل آید و اگر آن حکم مستنداً بهمان سبب یا اسبابی که موجب نقض حکم اولی شده بود نقض شود دادگاهی که رسیدگی دعوی بان ارجاع میشود مکلف است از نظر هیأت مذکور تبعیت نماید.

۷۱- بند ۳ ماده ۵۹۱ حذف میشود.

۷۲- ماده ۵۹۳ بشرح زیر اصلاح و تبصره ذیل بان

اضافه میشود:

مهلت اعاده دادرسی برای اشخاص مقیم ایران ده روز است بعلاوه مسافت برای کسانی که در خارجه مقیمند دوماه و مهلت بطریق زیر شروع میشود:

۱- نسبت باحکام حضوری از تاریخ ابلاغ.

۲- نسبت باحکام غیابی از تاریخ انقضای مدت پژوهش.

تبصره - هرگاه دعوائی در دیوان کشور تحت رسیدگی باشد درخواست اعاده دادرسی نسبت بهمان دعوی بشود رسیدگی بدرخواست بدادگاه صادرکننده حکم ارجاع میشود.

در صورت قبول درخواست مذکور از طرف دادگاه رسیدگی فرجامی تا حصول نتیجه رسیدگی به اعاده دادرسی مجدد متوقف مینماید.

۷۳- ماده ۶۱۵ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۶۱۵ - هرگاه اقامتگاه اصحاب دعوی خارج از مقر دادگاه باشد برمواعد قانونی نسبت بکسانی که اقامتگاه

آنها در داخل کشور است از قرار شصت کیلو متر یک روز علاوه میشود کسر از شصت کیلو متر در صورتیکه کمتر از سی کیلو متر باشد بحساب نیاید و اگر سی کیلو متر یا زیاده تر باشد یک روز برای آن منظور میگردد و اگر اقامتگاه اصحاب دعوی در خارج باشد موعده دو ماه است.

۷۴- ماده ۶۲۹ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۶۲۹ - هرگاه سازش در خارج از دادگاه واقع شده و صلحنامه غیر رسمی اشد طرفین باید در دادگاه حاضر شده و بصحت آن اقرار نمایند اقرار طرفین در صورت مجلس نوشته شده و بهاضای دادرسی دادگاه و طرفین میرسد.

در صورت عدم حضور طرفین در دادگاه بدون ذکر عذر موجه دادگاه بدون توجه بمسئولیت سازش قائم مزبور دادرسی را ادامه خواهد داد.

۷۵- تبصره ذیل بعنوان تبصره ۲ ماده ۶۳۹ اضافه میشود:

تبصره ۲ - در کلیه مواردیکه طرف داور اختصاصی خود را بدادگاه معرفی میکند باید قبلاً قبولی او را نیز تحصیل کرده و در موقع معرفی بدادگاه تقدیم نماید. طرفی که داور اختصاصی خود را بدون منضم کردن قبولی او معرفی کند در حکم ممتنع از تعیین داور خواهد بود.

۷۶- ماده ۶۵۰ بشرح زیر اصلاح میگردد:

ماده ۶۵۰ - نسبت بامریکه از طرف دادگاه بدآوری ارجاع میشود اگر یکی از داورها استعفا دهد یا ازدادن رأی امتناع نماید و یا در جلسه داورى دو یا از متوالی حضور پیدا نکند دو داور دیگر بموضوع رسیدگی ورأی خواهند داد. چنانچه بین آنان در صدور رأی اختلاف حاصل شود دادگاه بجای داورى که استعفا داده یا از دادن رأی امتناع نموده یا دو بار متوالی در جلسه داورى حضور پیدا نکرده ظرف مدت ده روز داور دیگری بقید قرعه انتخاب خواهد نمود مگر اینکه قبل از انتخاب به اقتضای مورد طرفین داور دیگری معرفی کرده باشند.

در این صورت مدت داورى از تاریخ قبول داور جدید شروع میشود در صورتیکه داورها در مدت قرار داد داورى یا مدتی که قانون معین کرده است نتوانند رأی بدهند و طرفین بدآوری اشخاص دیگر تراصی نکرده باشند دادگاه باصل دعوی بروفق مقررات قانون رسیدگی ورأی صادر مینماید.

۷۷- تبصره زیر بماده ۶۶۰ اضافه میگردد.

تبصره دعوت داوران در جلسه داورى بنا بقضای هر يك از داوران یا داور مشترك باید بوسیله دفتر دادگاه ارجاع کننده امر بدآوری بموجب اخطاریه بعمل آید.

۷۸- ماده ۶۶۶ بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۶۶۶ - در مورد ماده فوق هر يك از طرفین میتواند ظرف ده روز بعد از ابلاغ رأی داور از دادگاهی که دعوی را ارجاع بدآوری کرده بدادگاهی که صلاحیت رسیدگی باصل دعوی را دارد حکم ببطالان رأی داور را بخواهد در اینصورت دادگاه مکلف است بدرخواست رسیدگی کرده هرگاه رأی ضیق ماده فوق باطل باشد حکم ببطالان آن بدهد و رسیدگی باصل دعوی تا قطعی شدن حکم ببطالان رأی داور متوقف مینماید.

در صورتیکه درخواست ابطال رأی داور خارج از موعده مقررده روز باشد دادگاه قرار رد درخواست را صادر مینماید. این قرار قطعی است.

۷۹- بند ۱ ماده ۶۹۰ بشرح زیر اصلاح میشود:

۱- دعوی که خواسته آن از بیست هزار ریال بیشتر نباشد

۸۰- ماده الحاقی بقانون آیین دادرسی مدنی:

الف - رسیدگی بدعوی که قبل از تاریخ اجرای این قانون اقامه شده بترتیب مقرره در این قانون ادامه مینماید.

ب - آراء صادره از حیث قابل اعتراض و پژوهش و فرجام بودن تابع قانون مجری در زمان صدور آن مینماید.

ج - نسبت بکلیه قرارهای عدم صلاحیتی که قبلاً از تاریخ اجرای این قانون از دادگاهها صادر شده و در زمان اجرای این قانون در جریان رسیدگی پژوهشی یا فرجامی است به ترتیب مقرر در این قانون عمل میشود.

د - در مورد مطالبات مستند باسناد تجارتي از قبیل سفته و برات که مبلغ خواسته تا بیست هزار ریال باشد در صورتیکه مدعی بخواهد از شمول مقررات قانون تجارت استفاده کند میتواند بجای مراجعه بشورای داورى بارجعیت مقررات قانون آیین دادرسی مدنی در دادگاههای بخش اقامه دعوی نماید.

رئیس کمیسیون دادگستری - شیخ الاسلامی

نایب رئیس - آقای صادق احمدی توضیحی دارید بفرمائید.

صادق احمدی (معاون وزارت دادگستری) - لایحه را که منشیان محترم قرائت می فرمودند و بنده تطبیق می کرده دوسه اشتباه ماشینی بود که خواستم تذکر بدهم که خدای نخواستند اشتباهی تصویب نشود که باعث تأسیف شود اول اینکه یکی دو جا کلمه میبایستی گذاشته شده که بنده فکر میکنم باید اگر گذاشته شود بهتر است ثانیاً در ماده ۵۲۲ در بندیک که نوشته احکام صادره در دعوی که بهای خراسته آن از بیست هزار ریال بیشتر نباشد منظور ۲۰۰ هزار ریال بود و بیست هزار ریال اشتباه است باید اصلاح شود.

نایب رئیس - اصلاح می شود. ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ آقای دکتر دادفر بفرمائید.

دکتر دادفر - نمایندگان محترم استحضار دارند که اساس رسیدگی بحق و حقوق مردم در دادگستری ایران صرف نظر از قوانین ماهوی مثل قانون مدنی و قانون جزا و سایر قوانین بر دو قانون بزرگ مبتنی و متکی است که یکی از آنها قانون آئین دادرسی مدنی و دیگری قانون آئین دادرسی کیفری است. روش و اصولی که در دو قانون مزبور اتخاذ شده در واقع سیاست قضائی کشور ما و کیفیت رسیدگی بدعای مردم را در دادگستری روشن میکنند تا جائیکه بنده بخاطر دارم آئین دادرسی مدنی ما و آئین دادرسی کیفری ما در ادوار اخیر قانونگذاری مجلس شورای ملی بکرات اصلاح شده است و این اصلاحیه که امروز در شور دوم است و بتصویب مجلس محترم خواهد رسید نتیجه حمات و مضامعات تعدادی از حقوقدانان وزارت دادگستری است که تحت نظر مقامات وزارت دادگستری و شخص آقای وزیر دادگستری و معاون محترم مشان بدقت بررسی شده و در حال حاضر برای اصلاح قانون راهی است ولی خواستم جناب آقای وزیر دادگستری عرض کنم که این کافی نیست و این قانون که دوسال قبل کمیسیونهای تخصصی وزارت دادگستری پیشنهاد کردند الآن مورد تجدید نظر قرار میگردد باز در سالهای دیگر مورد تجدید نظر قرار خواهد گرفت و در ادوار اخیر هم هیچ وزیر دادگستری نیامده که قانون اصلاح آئین دادرسی

مدنی یا کیفری را به مجلس شورای ملی نیاورده باشد از جمله موادی که در این لایحه بنده دقت کردم و يك مقدارش را توضیح میدهم و رفع تصدیع می کنم مواد راجع به ابلاغ است هیچکس منکر نیست که قسمت اعظم کار دادگستری ما و اطاله دعوی ماناشی از امر ابلاغ است ابلاغی را که اگر یک دفعه مأمور ببرد و بنویسد نبود و به مدعی علیه یا متهم ابلاغ نشده موجب تجدید دعوی شود اگر ابلاغی - بموجب شرایط قانونی امضای دو نفر شاهد زیرش نبود دادگاه آنرا نمی پذیرد و ناچار موجب تجدید رسیدگی است و ناچار باید در جرید منتشر بشود و اگر در چاپ روزنامه هم در يك سطر يك کلمه اشتباه شده بود موجب تجدید و نشر مجدد آگهی و سالها دعواست و وزارت دادگستری تقصیری ندارد و ناچار است امر ابلاغ را با امکانات فعلی باین ترتیب حل و فصل بکند اینجا شاید تنها کشوری است که آئین دادرسی مدنی و کیفری داریم ابلاغ و امر ابلاغ را که يك وظیفه دولتی است بر عهده متقاضی باری کنیم یعنی می گوئیم خواهان محل ابلاغ خوانده اش را بگوید يك وقت صحبت شد که مسأله ابلاغ باید در سطح عالی حل بشود و مقامات انتظامی ما شهر بانی و ژاندارمری در حوزه مأموریت خودشان باید هويت و محل اقامت افراد تحت پاسداری و پاسگاهی خودشان را بشناسند در نتیجه همانطور که در خارج معمول است هر فردی که شناسنامه دارد باید محل اقامتش روشن باشد شما اگر بخواهید بگوئید فلان آدم در تهران در کجا ساکن است هیچ مرجعی نمیتواند بگوید در کجا ساکن است جز کتابچه شرکت تلفن تازه آنهم اگر درست باشد این صحیح نیست و این امر باید دارای ضوابطی باشد از این جهت مسأله که این اصل کلی جناب آقای وزیر دادگستری حل و فصل نشده مانده که کلاً تر بهما محل اقامت افراد تحت حفاظت خودشان را در شهرها و ژاندارمری افراد تحت حفاظت خودش را در خارج از شهرها نمیشناسد این کار درست نمی شود و تا وقتی که کسی که محل اقامت خودش را تغییر میدهد مثل خارج به کلاً تری محل جدید خبر نمیدهد و در محل کلاً تری جدید نام او ثبت نمیشود اعم از مستاجر . موجر . مسافر و تا وقتی که اقامتگاه هر فردی در مراجعی که معین است ثبت نشده باشد چون ممکن

است این مرجع وزارت دادگستری نباشد این کار درست نخواهد شد بر طبق ماده ۹۰ که اصلاح گردید گفتید وقتی عرض حال داده شد در ظرف دو روز مأمور مکلف است که ورقه را بر روی مدعی علیه برساند و اگر استنکاف کرد استنکافش را بدادگاه بنویسد ما ده سال قبل در قانون گذاشته بودیم که مدیر دفتر دادگاه مکلف است ظرف دو روز عرض حال را وارد بکند و برای ابلاغ به اجازه ابلاغ بفرستد شما بگردید تا ببینید که تا بحال يك عرض حال در ظرف دو روز به اداره ابلاغ نرفته حالا اگر ما این قانون را تصویب کردیم واقعاً مأمور ابلاغ در ظرف دو روز ابلاغ خواهد کرد؟ نتیجه اش اینست که مأمور خواهد نوشت بر دم استنکاف کرد چون نه مأمور میتواند در ظرف دو روز کوچی که اسمش دو سطر است در اطراف تهران پیدا کند و نه وسیله این کار را دارد (دکتر متین - گناه عظیمه نیست) عرض نکردم گناه عدلیه است عرض کردم عدلیه با این اصلاح در امکانات و مقدمات فعلی چاره نداشته اما مسأله ابلاغ مسأله این حسنعلی جعفر که امروز عرض حال علیه او داده شده کجا ساکن است این مشکلی است که در سطح کل مملکت و حاکمیت دولت باید حل بشود این نه تنها از نظر ابلاغ دادگستری مفید است از جهات انتظامی و امنیتی هم مفید است و از هر جهت مفید است بنسب این مقامات انتظامی باید در فکر تأمین بودجه لازم با افراد لازم و دفتر و پاسگاه لازم برای این کار باشد چند سال قبل صحبت شد در مملکت و در در بند هم يك کلاً تری اختصاصی بوجود آمد ولی متأسفانه دیدیم که بعدها این فکر دنبال نشد و نتیجتاً ما هر سال با مشکل عظیمی مواجه هستیم که یکی همین اصلاح است که باز هم این اصلاح آنچه که مطلوب طبع نظر خود وزارت دادگستری باشد فکر نمیکنم مشکلات ما را حل بکند البته با مقدمات فعلی چاره ای هم جز این نیست بهر صورت بنده ضمن تشکر از تنظیم کنندگان این قانون که توجه کرده اند حداقل دعوی کمتر باشد و موارد زائد را حذف کرده اند و بعضی اشکالات که قضات با آن بر میخورند و بنده در ابلاهی این قانون برخوردیم تا آنجا که مقدور بوده در کمیسیون هم اصلاحات اساسی بعمل آمده ولی خواستم از جناب آقای وزیر دادگستری

که همیشه با اصلاحات اساسی توجه دارند تقاضا بکنم که این مسئله ابلاغ را که هشتاد درصد در دعوی حقوقی تأخیر و طول جریانش ناشی از امر ابلاغ است توجهشان را جلب بکنم که يك کار اساسی با همکاری سایر وزراء محترم در کادر هیئت دولت ترتیبی بدهند که این مسئله برای همیشه در زمان وزارت ایشان که یکی از قضات عالیقدر و کارشناس دادگستری هستند حل و فصل بشود (صحیح است).

نایب رئیس - جناب آقای پرتو بفرمائید.
پرتو (وزیر دادگستری) - با اجازه مقام محترم ریاست بنده انتظار داشتم حالا که دوست عزیزم جناب آقای دادفر که اهل فن هستند و همیشه با ما همفکری داشته اند در حل مشکلات حالا که از تربیون استفاده میفرمایند درباره لایحه قانون آئین دادرسی کیفری مشکلات را آنچنان که هست بازگو کنند و خیلی در انتظار بودم که از بیانات آموزنده شان که همیشه برای ما جنبه ارشادی دارد بیشتر استفاده بکنم ولی دیدم که بگفتن کلیاتی برگذار کردند ولی من از فرصت استفاده میکنم و مختصری از مشکلات دادگستری را بعرض نمایندگان محترم میرسانم وزارت دادگستری تنها سازمان دولتی است که نه تنها با تمام ۲۷ میلیون جمعیت زنده این تملکت سروکار دارد بلکه از زمانی که نطفه در جنین منعقد میشود در صورتیکه مادر شوهر خود را از دست داده باشد وزارت دادگستری سرپرستی این حمل را از نظر حفظ اموال و حقوق احتمالی تا موقعی که این بچه بدنيا میآید بعهده دارد بعد چون این بچه پدر ندارد قیم تعیین میکند. اموالش را حفظ میکند بچه تحت نظر دادستان پرورش مییابد تا رشید میشود از دواج می کند خرید و فروش می کند صاحب ضیاع و عقار میشود هر روز ممکن است معاملاتی کند بمحض مراجعه کند طرف دعوا قرار گیرد و با خودش شکایتی داشته باشد چه حقوقی و چه جزائی بچه دار می شود و بعد میرسد ببا که مرد وزارت دادگستری برای اطفال صغیر باید قیم تعیین کند و در حفظ حقوق اطفال صغیر کوشش کند ملاحظه میفرمائید این دورلسلسل چقدر دامنه اش وسیع است و چه مشکلاتی در کار دادگستری هست تمام فعالیت های اقتصادی و صنعتی

که تحت ابتکارات خردمندان رهبر عالیقدر ما روز بروز در این کشور بیش از پیش ظاهر میشوند تمام یک راه دادگستری دارند مملکت سفته و آخور است شده بندریج تمام مراحل را طی می کند تا دیوان کشور به این مشکلات را باید بدانیم يك كارخانه كه تاسیس میشود این كارخانه مشکلات حقوقی دارد سروكارش با دادگستری است يك شركت بازرگانی كه تشكيل میشود دعاوی دارد چه در داخل و چه در خارج مملكت و سروكارش با دادگستری است اكثر قوانینی كه بتصویب مجلسین میرسد خود نمایندگان محترم استحضار دارند كه در يك گوشه كار يك تكلیفی بعهد وزارت دادگستری و سازمانهای وابسته آن گذارده میشود تردیدی نیست كه این عوامل ثمره پیشرفت تمدن و ثمره انقلابی است كه در مملكت ما بارور شده این حاصل گرایش مردم است به زندگی بهتر داشتن . حاجت بتوضیح نیست كه در دنیائی كه زندگی می کنیم هر كسی تلاش می كند زندگی بهتری داشته باشد نتیجه این تلاش این خواهد بود كه به حجم كار روز بروز در دادگستری افزوده شود بنابراین هیچكس نمیتواند این ادعا را بکند كه میتواند باتمام كوشش ها آمار واره سازمانهای قضائی را نسبت به سال گذشته کمتر كند اگر كسی این ادعا را بکند در امور قضائی اجنبی در مقام است پس با توضیحاتی كه باستحضار نمایندگان محترم رسید آمار واره سازمانهای قضائی هر سال اضافه خواهد شد ولی چه باید كرد كه نسبت بسال گذشته مختومه سال افزایش پیدا كند یکی از راهها این است كه ما روشها را عوض بكنیم اکنون خودتان تصویب فرمودید كه آراء شورای داوری كه در امور مدنی تا دو هزار تومان قطعی است ولی بموجب قانون آیین دادرسی مدنی احكامی كه در محاكم حقوقی سازمانهای قضائی صادر میشود از ۳۰۰ تومان به بالا یعنی ۳۰۰۱ ریال قابل فرجام است نتیجه اش این میشود كه تمام این پرونده های كوچك دست و پاگیر بیاید در دیوان كشور جمع بشود و مانع بشود كه بكارهای اساسی پردازند تاگزیر باید وقت های طولانی بدهند و خدای نخواست سبب میشود كه این بطور جریبان باعث نارضائی هائی شود بنابراین لایحه آیین دادرسی مدنی تهیه شد مادر يك اطاق در بسته قانون را تهیه كردیم خود جناب آقای دكتر دادفر من حيث

اینكه وكيل دادگستری هستند من حيث اینکه در زمان تدوین این لایحه عضو هیئت مدیره كانون و كلاء بودند اطلاع دارند كه وزارت دادگستری به كانون و كلابی دادگستری نوشت كه مادر نظر داریم چنین لایحه ای تنظیم بكنیم هر نظر و پیشنهادی را برای بهبود و اصلاح كار دارید بدهید چون ما منظورمان این است كه بعد قمان برسیم تا كار را تسهیل بكنیم و مردم راضی باشند از كار دادگستری و اینطور كار خوبتر به نتیجه میرسد همچنین نظر قضات را چه در تهران و چه در شهرستانها خواستیم و همین رویه را نسبت به سایر قوانین داریم كه در دست تجدیدنظر است به تمام قضات شهرستانها فرد را بلاغ كردیم و نه آقایان و كلاء و بكانون و كلابی كه در سراسر كشور داریم ابلاغ كردیم چنین خیالی داریم شما كه هر روز در جریان كارید شما هم میتوانید تشخیص بدهید كه مشكل چیست یا بهتر میتوانید نظر بدهید برای بهبود وضع دادگستری چه می شود كرد بنابراین ما دست كمك دراز كردیم اگر نظرانی داشتید میدادید ما رعایت كردیم و در اطاق در بسته این قانون تهیه نشد اینكه فرمودید این قانون كافی نیست ممكن است دو سال دیگر احتیاج به اصلاح داشته باشد اگر ما این اعتبار دست روی دست بگذاریم كه به بنیم دو سال دیگر چه می شود اینكه نمی شود باز امیدوارم همین آقایان در همین مجلس محترم تشریف داشته باشند و بنده هم خدمتگزار كوچك شاهنشاه باشم و لوايح متعددی بیاورم و از خود آقایان استدعا كنم كه ما را یاری كند و در بهبود كار كمك ما باشید باعتبار اینکه این قانون دو سال دیگر ممكن است جوابگو نباشد از حالا نباید دست روی دست بگذاریم تمام کشورهای خارج قوانیشان باعتبار مقتضیات زمان در حال تغییر است همین حرفی است كه بنده در اكثر سخنرانیهايم بعرض میرسانم قوانین جزائی ما باعتبار زمان باید تغییر پیدا كند يك مقدار از اعمال و افعال در گذشته حتی انتشار عكس آن جرم بود شما الآن زنده اش را قبول کرده اید دیگر نمیتواند در قوانینمان بعنوان جرم باشد باید تغییرش بدهیم و چه بسا مسائلی است كه در آن زمان چون زندگی ماشینی بان کیفیت در گذشته وجود نداشته قابل پیش بینی نبوده و باید جرم شناخته بشود و چه بسا با این پیشرفت تكنولوژی

كه در سراسر دنیا هست تا دو سال دیگر این مسائل هم كهنه شود بنابراین قوانین هم باید باقتضای زمان تغییر پیدا كند قانون اگر اراده جامعه است كه به اراده افراد تحمیل میشود . معنای دیگرش هم این است كه برای نظام اجتماع وضع می شود برای اینکه يك اجتماع سالم بوجود بیاید قوانین و مقررات وضع می شود البته تردیدی در این نیست اگر شمس در کشورهای دیگر می بینید كه مشخصات مردم در كلانتری ها هست و در كشور ما نیست این عیب دستگاه كلانتری های ما نیست همه سرویس ها را همه كار ها را از دولت نباید خواست مردم هم باید این همکاری را داشته باشند اگر مردم هنوز با نجا نرسیده اند . تمام این كارها را از دولت خواستن بی انصافی است مردم باید این همکاری را بكنند اگر در يك محلی شخص خودش برود در كلانتری و بگوید این خانه من است و افراد خانه من از این افراد تشكيل شده اند خیلی تسهیلات قائل شده ولی تا وقتی كه ما باین نقطه نرسیده ایم آبا فكر نمیفرمائید تنها راه حل برای ابلاغ همین باشد كه پیشنهاد کرده ایم و بهتر نیست آن تشریفات دست و پاگیر سابق را برداریم اعتقاد شخص بنده است كه با تصویب این قانون تحولات فوق العاده زیادی در امر دادرسی پیدا خواهد شد جناب آقای دكتر دادفر این اطمینان را بشما میدهم كه ما آمار گرفتیم وقتی بود سه درصد احكام حقوقی در دیوان كشور ابرام میشود دیگر داعی ندارد كه يك پرونده كوچك برود دیوان كشور و مانع رسیدگی مسائل مهمتر شود نصاب ها را ما تغییر دادیم پیشنهاد كردیم كه در مرحله پژوهش احكام حقوقی تا بیست هزار تومان قطعی باشد زیرا دادگاه استان از سه مستشار تشكيل میشود مرحله بدوی دادگاه شهرستان است كه رسیدگی کرده در هر دو مرحله یعنی در مرحله ابتدائی و در مرحله پژوهشی و نو كلابا تبادل لوايح و ابای تاریك را روشن کرده اند دیگر امر مجهولی باقی نمی ماند بگذارید و در كار به نتیجه برسید و امر دادرسی از پدر به پسر و از پسر به نوه نرسد ما دعا نمیكنیم این قانون ایده آلی است ولی باین نتیجه رسیده ایم كه اگر مشکلات دست و پاگیر و تشریفات زائد كه مؤثر در مقام نمایانند از میان برداشته شود تا اندازه ای در امر دادرسی

ایجاد تحول خواهند كرد . برای مزید اطلاع با مستحضار نمایندگان محترم میرسانم كه با تقدیم این لایحه به مجلس سنا كار مطالعه ما تمام نشد حتی در فاصله جلسات كه بسیون دادگستری مجلس در وزارت دادگستری با آقایان قضات دیوان كشور و سایر قضات مربوط جلسه داشتیم تا اگر باز هم مطلب تازه ای بنظرشان میرسد با اطلاع اعضای محترم كه بسیون دادگستری مجلس سنا برسانیم همینطور وقتی كه لایحه به مجلس شورای ملی آمد و در مدتی كه در كمسیون دادگستری تحت بررسی بود این مطالعات ادامه داشت چون این قانون همانطور كه فرمودید از قوانین اساسی سازمانهای قضائی ماست كه نظیرش قانون آیین دادرسی كیفری ماست كه خوشبختانه با تكنولوژی پیشرفته دنیای امروز در امر كیفری تغییراتی باید در آن داده شود آنهم قریباً آماده خواهد شد و تا چند وقت دیگر تقدیم ساحت مقدس مجلس خواهد شد امیدوارم با همکاری نمایندگان محترم بتوانیم وظیفه ای كه داریم بنحو احسن انجام بدهیم تا اقدامات وزارت دادگستری واقعا همگام با انقلاب اداری باشد (احسن).

نایب رئیس - در ماده واحده نظر دیگری نیست ؟
(اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست ؟ آقای دكتر دادفر بفرمائید .

دكتر دادفر - از مجموع فرمایشات مثل همیشه پر معنای جناب آقای وزیر دادگستری بنده چنان استنباط كردم مثل اینکه ایشان تصور كردند من با این لایحه مخالفم بله شاید بنده با اصول و بعضی از مواد این نظر موافقی نداشته باشم ولی عرض كردم در حال حاضر با امکانات فعلی زحمتی كه كشیده شده قابل تقدیر است برای وزارت دادگستری در حال حاضر مسئله ابلاغ را مثل زدم بیش از این مقدور نبود زحمت جنابعالی و دیگران و تمام تهیه كنندگان این لایحه را بنده ستودم اما در توضیح فرمایشات جناب آقای وزیر در ماده ۵۲۲ از جمله به حد نصاب اشاره فرمودند مثلا این تئوری است ارتباطی بالا لایحه ندارد بنده با این ترتیب نصاب بندی از نظر قضائی شخصاً مخالفم من هیچ نمی پسندم كه دعوی بیست هزار تومانی قابل تمیز نباشد اما دعوی دو میلیون تومانی باشد اهمیت دعوا در مبلغ نیست . بیست هزار تومان

برای کارگر و کشاورز بیش از ۲ میلیون تومان برای ملبوسات و سرمایه دار اهمیت دارد (احسن). بنده اگر لایحه تنظیم میکرده میآمدم میگفتم آقا دعوی مربوط به سفته و برات ۲ میلیون تومان و بیست هزار تومان قطعی است دعوی مربوط بتصرف عدوانی قطعی است وقتی میگوئیم ۲۰ هزار تومان میگویند عبر قابل فرجام یعنی فرجام مسا منحصر به طبقه سرمایه دار است و برای دعوی بیش از ۲۰ هزار تومان است (صحیح است) بنده در اصول اگر مواد را بشکافم خیلی از این موارد هست اما چون قانون آئین دادرسی مدنی مسا برای این اصول مقرر هست بنده نمیخواهم یک یک مواد را که متأسفانه بصورت ماده واحده تهیه شده بشکافم و ایراد هر کدام را عرض کنم از نظر خودم. والا محققاً کمیسیون و مجلس تصویب کرده بنده هم موافق لایحه هستم در حال حاضر بنا سازمان فعلی با آئین دادرسی فعلی بنا سازمان فعلی وزارت دادگستری غیر از این اصلاحیه چاره دیگری هم نبوده و حق با جنابعالی است در حال حاضر وقتی ما میگوئیم دو ماه بیشتر حبس قطعی است از دو ماه بیشتر قابل فرجام است ما از نظر حقوقی یک ضابطه و نصایی باید تهیه کنیم (شیخ الاسلامی - قبلاً هم نصاب بوده) بنابراین در این آئین دادرسی مدنی جز این اصلاح هم مقدور نبوده و شما هم زحمت کشیده اید جنابعالی از وزرای موفق عدلیه هستید بنده واقعا عرض میکنم چون اهل مدافعه نیستم در همین ابلاغ که از طرف دستگاه عرض میکنم واقعا تهرلی ایجاد شده یک روز بنده رفتم سازمان ابلاغ وزارت دادگستری دیدم یک عده استخدام کرده اند موتوربرایشان تهیه کرده اند و اصولاً یک تجدید حیاتی شده است (معیری آقای پرتو انتصابات بجائی کرده اند) در نظام اداری دادگستری تحول چشمگیری بوجود آمده است ولی اینجا جناب آقای وزیر محترم دادگستری حق بما بدهید که در اصول و تئوری پیاده کردن آئین دادرسی مدنی و کیفری و ترتیب نظام دادگستری که ملاحظه میفرمائید در شوراهای داوری دعوی بصورت کدخدانمشی پیش میرود تصدیق میفرمائید بخصوص در امر ابلاغ این دادخواستها و بعد هم عرض کردم که تقصیر وزارت دادگستری نیست سازمانهای مملکتی باید باین فکر باشند منظور من

جنابعالی نبوده است ما همه در دورانی زندگی میکنیم که عدل پهلوی واقعا دامنه گسترده و در تمام زوایای مملکت پیش میرود خود جنابعالی همین دیروز از افتتاح سه هزارمین خانه انصاف تشریف آوردید و شوراهای داوری دادگستری هم باید روحی معادل همین مطلب را داشته باشد بنده خدمتتان عرض میکنم بنده اصولاً با این آئین دادرسی مدنی مجموعه شش نه با یک ماده و دو ماده و سه ماده اش و آئین دادرسی کیفری شخصاً بعنوان کسیکه شاید چهار کلمه مبانی حقوق خوانده باشد نظر موافق ندارم یعنی مملکتی که ۱۳۰۰ سال با طرز رسیدگی دعوی و با اصول اسلامی و مقررات خصوصی حل و فصل قاطع و فی المجلس خو گرفته و عادت کرده یکمرتبه آئین دادرسی کد ناپلئون را ترجمه کردن که ضرورت خاصی ایجاد کرده قانون یک روز بیاید و آن اراده اعلیحضرت رضا شاه کبیر بود که میخواستند کاپیتولاسیون را لغو کنند کاپیتولاسیون این بود که در ایران قوانین مدون نیست و مجلس ما بعلت نداشتن قوانین این قوانین را بتصویب رساند و مجالس ما برای این منظور مقدس این قوانین را تصویب کرد ولی در عمل دیدیم که آن دادگستری آنطور که منظور نظر بود بدر مردم نخورد که نتیجه اش ایجاد خانه های انصاف و تجدید نظرهای مکرر است اما این تجدید نظرها بطور کلی در قالب وضوابط همین آئین دادرسی مدنی و کیفری است بنده خواستم عرض کنم که خود این آئین دادرسی مدنی خود این سازمان محتاج تجدید نظر دیگری است و فعلاً محل بحث اینجا نیست امیدوارم همانطور که توجه فرمودید توجه خواهید فرمود از فرصت استفاده میکنم چون شور دوم است توفیق وزارت محترم دادگستری را در اجرای این قانون و قضات محترم دادگستری را که حقا امروز همانطور که فرمودند پایگاه عدل و داد در ایران هستند خواهانم گاهی اشتباه میشود تصور میکنند قضات یا دادگستری یک اداره دولتی است دادگستری ما یکی از قوای سه گانه کشور ما است. نه قاضی کارمند دولت است و نه وزارت دادگستری را میشود پساً سایر وزارتخانهها مقایسه کرد جز از طریق اداری. اینجامرجع تظلم مردم است اگر بین افراد دزهر مقامی و موقعیتی که

باشند اختلافی باشد جز مراجعه بدادگستری مرجعی نیست. باین ترتیب قضات محترمند دادگستری فوق العاده مرجع عالی مقامی است شأن بسیار والا ئی دارد ما هم توفیق این دادگستری را میخواهیم جنابعالی که وزیر محترم دادگستری هستید امیدوارم که در انجام این رسالت بزرگ که تأمین عدالت اجتماعی و اجرای نیات رهبر بزرگ مملکت ما است موفق و مؤید باشید (احسن).

نایب رئیس - نظر دیگری در کلیات لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) نسبت بماده واحده و کلیات آخر آن رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتن خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد لایحه برای تصویب مجدد به مجلس سنا فرستاده میشود. آقای پرتو فرمایشی دارید بنفرمائید.

پرتو (وزیر دادگستری) - بنده از لطف بیدریغ کلیه نمایندگان محترم بخصوص اعضای محترم کمیسیون دادگستری که کماکان ما را در اجرای برنامه های ما بیدریغ یاری میکنند و صمیمانه ما را ارشاد میکنند کمال تشکرا دارم امیدوارم همانطور که عرض کردم تصویب و اجرای این قانون یک تحولی باشد در امر دادرسی در دادگستری ما (احسن).

۹- طرح گزارش شورای اول کمیسیون دارائی راجع به لایحه منع احداث بنا و ساختمان در ظرفین خطوط لوله انتقال گاز

نایب رئیس - گزارش شورای اول لایحه منع احداث بنا و ساختمان در ظرفین خطوط لوله انتقال گاز مطرح است قرائت میشود.

(شرح زبر خوانده شد)

گزارش شورای اول از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی

کمیسیون دارائی با حضور آقای قوام صدوری معاون وزارت دارائی لایحه شماره ۶۷۵۲-۱۵/۴/۱۳۴۹ راجع به منع احداث بنا و ساختمان در ظرفین خطوط لوله انتقال گاز را که بشماره ۱۳۵۹ چاپ شده است مورد رسیدگی قرارداد و بشرح زیر تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان در ظرفین خطوط لوله انتقال گاز

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون احداث هرگونه بنا و ساختمان در فاصله ۲۵۰ متر از هر طرف محور خطوط لوله انتقال گاز در خارج از محدوده شهرها ممنوع است و در صورت احداث بنا و ساختمان شرکت ملی گاز ایران مجاز است با حضور نماینده دادستان نسبت بانهدام آن اقدام نماید و اشخاص مستحق دریافت هیچگونه خسارتی از این بابت نخواهند بود.

تبصره ۱ - چنانچه ابنه و ساختمانهایی قبل از تصویب این قانون بین حریم مذکور در ماده ۱۱ اساسنامه شرکت ملی نفت ایران مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۷ و ۲۵۰ متر مذکور در این قانون ایجاد شده باشد و شرکت ملی گاز ایران انهدام آن را ضروری بداند بر اساس ماده ۱۱ قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران اقدام و خسارات وارده باشخاص پرداخت خواهد شد.

تبصره ۲ - شرکت ملی گاز ایران مجاز است در مواردیکه انتخاب فاصله ۲۵۰ متر مذکور در این قانون را بانوجه بقطر و فشار لوله ضروری نداند فاصله کمتری را تعیین نماید.

تبصره ۳ - احداث بنا و ساختمانیکه صرفاً بمنظور استفاده از دریا باشد در صورتی که طبق تشخیص شرکت ملی گاز ایران موجب خرابی و خسارتی نگردد مجاز خواهد بود.

آئین نامه مربوط بنحوه اجرای این تبصره به پیشنهاد شرکت ملی گاز ایران به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

مخبر کمیسیون دارائی - علی اکبر دانشمند

گزارش شور اول از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۳۰ مهر ماه ۱۳۴۹ با حضور نمایندگان دولت لایحه راجع بمنع احداث بنا و ساختمان در ظرفین خطوط لوله انتقال گاز را مورد

رسیدگی قرارداد و با اصلاحاتی که بعداً مورد تأیید کمیسیون دارائی قرار گرفت تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر وفا

گزارش شور اول از کمیسیون کشور به مجلس شوراملی

کمیسیون کشور در جلسه ۲۸ مهر ماه ۱۳۴۹ با حضور نمایندگان دولت لایحه منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز را مورد رسیدگی قرارداد و مصوبه کمیسیون دارائی را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آن را به مجلس شورای ملی تقدیم میدارد. مخبر کمیسیون کشور - کلانتر هرمزی

نایب رئیس - کلیات اول لایحه مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بورد در شور ماده واحده رأی میگیریم خانم‌ها و آقایانیکه موافقت خواهند میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادهای رسیده قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

در لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان در لایحه تبصره‌های زیر بمتن ماده واحده افزوده شود:

تبصره - تعریف و مشخصات شاه لوله و خطوط اصلی و فرعی انتقال گاز و حریم‌های مربوطه آنها بموجب آئین‌نامه‌ای که به پیشنهاد شرکت ملی گاز و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید تعیین میگردد.

تبصره - شرکت ملی گاز مکلف است حریم لوله‌های اصلی و فرعی شبکه موجود را ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون برای آگاهی همگان اعلام نماید و همچنین نسبت به طرح‌های جدید و یا تغییر مسیر لوله‌های انتقال گاز لااقل شش ماه قبل از آغاز اجرای طرح مراتب را برای آگاهی همگان اعلام نماید.

با تقدیم احترامات محسن بزشکپور - دکتر عاملی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

در لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان تبصره‌های زیر افزوده شود:

تبصره ۴ - هرگونه دخل و تصرف که در اجرای مقررات این قانون نسبت به بناهای تاریخی ضرورت داشته باشد باید با موافقت وزارت فرهنگ و هنر صورت پذیرد.

تبصره ۵ - در هر مورد که بموجب مقررات تبصره ۳ این قانون احداث بنا و ساختمان مجاز شناخته شود و نیز هرگاه ایجاد بنا و ساختمان در اجرای طرح‌های عمرانی باشد و یا بنا بر اصلاح و دولت لازم دانسته شود شرکت ملی گاز ایران موظف است از لحاظ فنی موجبات ایمنی این تأسیسات را فراهم آورد.

با تقدیم احترام محسن بزشکپور - دکتر عاملی

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم از نظر ایمنی و رفاه عمومی تبصره زیر بماده واحده اضافه شود:

تبصره - شرکت ملی گاز ایران مکلف است در نقاطیکه از دید جمعیت یا هر عامل دیگری توسعه شهر یا ده را بسمت لوله گاز ایجاب کند و همچنین در سواحل و حدود سدها و پل‌ها و ساختمانهای نظیر آن - تعویض لوله‌های گاز ضرورت داشته باشد و یا بتدریج لوله‌های مذکور را بالوله‌هایی با جدار مستحکم‌تر تعویض کند

دکتر اسفندیاری

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

احتراماً پیشنهاد مینماید ماده زیر به لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز اضافه شود.

شرکت ملی گاز مکلف است اصلاح یا تعویض قطعاتی از مسیر لوله گاز که از اراضی ساحلی متناسب برای استفاده از دریا عبور می‌نماید لازم شود لوله‌های جدید را با مشخصاتی تعیین نمایند که استفاده از سواحل یا ایجاد ساختمان و مستحذات ساحلی مقدور و مجاز گردد.

رامبد

ریاست محترم مجلس شورای ملی
پیشنهاد میکنم: «از تاریخ تصویب این قانون» از اول ماده واحده حذف شود.

دکتر اسفندیاری

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم از نظر فرم شماره تبصره‌ها بصورت زیر اصلاح گردد.

تبصره ۱ - تبصره ۳

تبصره ۲ - تبصره ۱

تبصره ۳ - تبصره ۲

گردد

دکتر اسفندیاری

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم اصلاح زیر در ماده واحده بعمل آید:

ماده واحده - احداث هرگونه بنا و ساختمان در فاصله یکصد و پنجاه متر از هر طرف محور خطوط ...
الی آخر

دکتر اسفندیاری

ریاست محترم مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم تبصره یک بصورت زیر اصلاح گردد.

تبصره ۱ - چنانچه ابنیه و ساختمانهایی قبل از تصویب این قانون بین حریم مذکور در ماده ۱۱ اساسنامه شرکت ملی نفت ایران مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۷ و فواصل پیش‌بینی شده در این قانون و آئین‌نامه آن ایجاد شده باشد و شرکت ملی گاز ایران ... الی آخر

دکتر اسفندیاری

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

احتراماً پیشنهاد مینماید ماده واحده در لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز بشرح زیر اصلاح گردد:

ماده ۱۵ - از تاریخ تصویب این قانون در فاصله یکصد متر از هر طرف محور خطوط لوله انتقال گاز در خارج محدوده شهر و احداث هرگونه بنا و ساختمان که خارج از مشخصات مذکور در ماده ۵ این قانون باشد ممنوع است.

ماده ۲۵ - شرکت ملی گاز ایران مجاز است با حضور نماینده دادستان نسبت بانهدام ساختمانهای ممنوعه در

ماده ۱ اقدام نماید و اشخاص مستحق دریافت هیچگونه خسارتی از این بابت نخواهند بود.

رامبد

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

احتراماً پیشنهاد مینماید تبصره ۱ در لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز بشرح زیر اصلاح گردد:

بجای تبصره ۱

ماده ۳ - چنانچه ابنیه و ساختمانهایی قبل از تصویب این قانون بین حریم مذکور در ماده ۱۱ اساسنامه شرکت ملی نفت ایران مصوب اردیبهشت ماه ۴۷ و یکصد متر مذکور در این قانون ایجاد شده باشد و خارج از مشخصات ماده ۵ این قانون باشد بر اساس ماده ۱۱ قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران اقدام و خسارت وارده باشخص پرداخت خواهد شد.

رامبد

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

احتراماً پیشنهاد مینماید تبصره ۲ در لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز بشرح زیر اصلاح گردد:

بجای تبصره ۲

ماده ۴ - شرکت ملی گاز ایران موظف است در مواردیکه انتخاب فاصله یکصد متر مذکور در ماده ۱ این قانون بنا توجه بقطر و فشار لوله ضروری نباشد فاصله کمتری را تعیین و مراتب را برای اطلاع عموم اعلام نماید.

رامبد

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

احتراماً پیشنهاد مینماید تبصره ۳ در لایحه قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله انتقال گاز بشرح زیر اصلاح گردد:

بجای تبصره ۳

ماده ۵ - مشخصات بنا و ساختمانهاییکه صرفاً به منظور استفاده از دریا باشد طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب کمیسیون های کشور و آبادانی و مسکن مجلسین خواهد رسید.

رامبد

نایب رئیس - لایحه و پیشنهادها برای شور دوم به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۱۰ - قرائت اسامی اعضاء و هیئت رئیسه
 کمیسیون خاص رسیدگی به لایحه نظام صنفی

نایب رئیس - اسامی اعضاء و هیئت رئیسه کمیسیون
 خاص رسیدگی به لایحه نظام صنفی قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست معظم مجلس شورای ملی

شعبه مقترعه چهاردهم مهر ماه ۱۳۴۶ در ساعت
 ۱۰ صبح روز یکشنبه ۱۳۴۹/۸/۳ تشکیل گردید و
 اعضای کمیسیون خاص رسیدگی به لایحه نظام صنفی را
 بشرح ضمیمه انتخاب کردند.

کفیل اداره امور کمیسیونها و شعب

سیدحسن جزایری

شعبه اول آقایان: سرتیپ پور - عباس روستا - ابوذر

شعبه دوم آقایان: مهندس اخوان - مصطفوی نائینی -

دکتر مهدوی:

شعبه سوم آقایان: سیدعلی صائب - امامی رضوی -

دکتر اسفندیاری.

شعبه چهارم آقایان: صدقیانی زاده - پروفسور

مخبر فرهمند - مهندس اردلان.

شعبه پنجم آقایان: شیخ بهائی - دکتر برومند -

معمری.

شعبه ششم آقایان: دکتر مهدب - مرتضوی - دکتر

مهندس ناصر بهبودی.

ریاست معظم مجلس شورای ملی

اولین جلسه کمیسیون خاص رسیدگی به لایحه نظام
 صنفی منتخب از شعب ششگانه در ساعت ۹ صبح روز
 پنجشنبه هفتم آبان ماه ۱۳۴۹ تشکیل و اعضای هیئت
 رئیسه کمیسیون مزبور بشرح ضمیمه انتخاب گردیدند.

کفیل اداره امور کمیسیونها و شعب پارلمانی

سیدحسن جزایری

رئیس - آقای دکتر جواد مهنلب.

نواب رئیس - آقایان: مهندس حجت الله اردلان -

مهندس عباس اخوان.

مخبر - آقای سید محمود امامی رضوی.

منشی ها - آقایان: سیدعلی صائب - عباس روستا

۱۱ - اعلام وصول وقرائت دو نامه رسیده
 از دولت در اجرای قانون نحوه
 خرید ماشین آلات

نایب رئیس - نامه هائی از دولت رسیده است برای
 اطلاع مجلس قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

بازعایت ماده واحده قانون نحوه خرید ماشین آلات
 و سایر لوازم برای اجرای طرحهای مصوب برنامه های
 عمرانی کشور، مصوب ۲۴ خردادماه ۱۳۴۵ موافقت نامه
 اعتباری به منظور تأمین هشتاد و پنج درصد هزینه های ارزی
 خرید ۱۲۵۳۶۰ دستگاه کنتور یکفاز و یک تعرفه ۸۳۴۰
 دستگاه کنتور برق مورد نیاز وزارت آب و برق که جمع
 کل هزینه ارزی آن بالغ بر یک میلیون و یکصد و سه هزار و
 دوست و هفتاد و شش دلار امریکا است با شرکت آ.ا.گ
 تلفنک آلمان در تاریخ دوازدهم مهرماه ۱۳۴۹ منعقد
 گردیده است اعتبار مذکور در چهار قسط متساوی و متوالی
 شش ماهه بصورت سفته باز پرداخت میگردد و به مانده اعتبار
 باز پرداخت نشده بهره ای از قرارش در صد در سال پس از
 تاریخ آخرین حمل تعلق خواهد گرفت و سر رسید اولین
 قسط اصل شصت و شش ماه پس از تاریخ حمل سفارشات
 می باشد.

این گزارش در اجرای تبصره (۲) ماده واحده
 فوق الذکر تقدیم میگردد.

امیر عباس هویدا

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

بازعایت ماده واحده قانون نحوه خرید ماشین
 آلات و سایر لوازم برای اجرای طرحهای مصوب برنامه های
 عمرانی کشور، مصوب ۲۴ خردادماه ۱۳۴۵ موافقت نامه
 اعتباری به منظور تأمین هشتاد و پنج درصد هزینه های
 ارزی خرید ۲۵۰۰۰ دستگاه کنتور سه فاز مخصوص
 مورد نیاز وزارت آب و برق که جمع کل هزینه ارزی آن
 بالغ بر یک میلیون و نهصد و هفت هزار و یکصد و بیست و
 پنج دلار امریکا است با شرکت آ.ا.گ تلفنک آلمان
 در تاریخ دوازدهم مهرماه ۱۳۴۹ منعقد گردیده است اعتبار

۱۲ - ختم جلسه

نایب رئیس - با اجازه خانمها و آقایان جلسه
 امروز را ختم میکنیم تاریخ و دستور جلسه آینده بعد با اطلاع
 همکاران محترم خواهد رسید.

(نیم ساعت بعد از ظهر جلسه ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر جواد سعید

مذکور در ده قسط متساوی و متوالی شش ماهه بصورت
 سفته باز پرداخت میگردد و به مانده اعتبار باز پرداخت نشده
 بهره ای از قرارش در صد در سال پس از تاریخ آخرین
 حمل تعلق خواهد گرفت و سر رسید اولین قسط اصل شش
 ماه پس از حمل سفارشات میباشد.
 این گزارش در اجرای تبصره (۲) ماده واحده
 فوق الذکر تقدیم میگردد. امیر عباس هویدا